

Vztah sociální pedagogiky a sociální práce z hlediska realizace profese

Patrik Buček

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Patrik Bužek**

Osobní číslo: **H16466**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Vztah sociální pedagogiky a sociální práce z hlediska realizace profese**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociální pedagogiky, sociální práce a profesního uplatnění sociálních pedagogů a pracovníků.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BAKOŠOVÁ, Z. Sociální pedagogika jako životná pomoc. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. ISBN 80-89236-00-6.

CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

Kraus, B., & Hoferková, S. (2016). The relationship of social pedagogy and social work. Sociální pedagogika, 4(1), 6771. doi:10.7441/soced.2016.04.01.04

MATOUŠEK, Oldřich. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

MATOUŠEK, Oldřich. Metody a řízení sociální práce. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0213-4.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

27. listopadu 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2019

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

L.S.

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 11. 4. 2019

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevyjádřila zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Dizertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být těm nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, utje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odprá-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 částová nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou vztahu sociální pedagogiky a sociální práce. Zaměřuje se zejména na působení sociálního pedagoga v sociálních službách. V teoretické části pojednává o historii a současnosti sociální pedagogiky, problematice vztahu sociální pedagogiky a sociální práce a těchto dvou profesí a následně i o profesi sociálního pedagoga a sociálního pracovníka. V praktické části zjišťujeme názory studentů sociální pedagogiky a sociální práce na vztah těchto profesí.

Klíčová slova: sociální pedagogika, sociální práce, vztah, profese

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the problematics of the relationship between social pedagogy and social work. It focuses mainly on the work of social educator in social services. The theoretical part is about the history and present of social pedagogy, the problematics of the relationship between social pedagogy and social work and these two professions and subsequently also describing profession of social educator and social worker. In the practical part we find out the opinions of students of social pedagogy and social work on the relationship of these professions.

Keywords: social pedagogy, social work, relation, profession

Poděkování:

Mé poděkování patří PhDr. Heleně Skarupské, PhD., za odborné vedení bakalářské práce a vstřícnost při konzultacích.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 HISTORIE A SOUČASNOST ČESKÉ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY.....	11
1.1 PREHISTORICKÉ OBDOBÍ DĚJIN SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	11
1.2 RANÉ OBDOBÍ DĚJIN SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	12
1.3 DOBA MODERNÍ.....	15
1.4 DOBA POSTMODERNÍ	16
2 K PROBLEMATICE VZTAHU SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍ PRÁCE	19
2.1 KE VZTAHU PROFESÍ SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA A SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA.....	21
3 PROFESE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA A SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA.....	23
3.1 PROFESE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA.....	23
3.2 PROFESE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	24
II PRAKTICKÁ ČÁST	26
4 DESIGN VÝZKUMU.....	27
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	27
4.2 METODA SBĚRU DAT	27
4.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	27
4.4 CÍL VÝZKUMU	27
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	28
4.6 METODY VÝZKUMU.....	28
5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	29
5.1 INTERPRETACE DAT	44
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	48
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	51
SEZNAM TABULEK.....	52
SEZNAM GRAFŮ	53
SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

V bakalářské práci se budeme zabývat vztahem profesí sociálního pedagoga a sociálního pracovníka. Doposud se u nás nepodařilo legislativně zakotvit sociálního pedagoga jako profesi, což je kompenzováno uplatněním v rezortu školství mládeže a tělovýchovy a v oblasti sociální práce na základě zákona o sociálních službách z roku 2006. Právě druhá část uplatnění je stěžejní pro naši práci. Sociální pedagog je zcela legitimní vykonávat sociální práci na základě již uvedeného zákona a právě tady se dostává do těsného vztahu se sociálními pracovníky. Příslušníci těchto profesí se často potkávají u stejných klientů ve stejných situacích a dokonce s jsou vzájemnou konkurencí o pracovní místa.

Již mnoho autorů se zabývalo vztahem profesí a výsledkem je, že se někde vzájemně oddělují, ztotožňují nebo se jedná o dvě samostatné disciplíny, které se navzájem prolínají. Sociální pedagogika jakožto poměrně mladý obor není veřejnosti úplně známá oproti sociální práci, což je vzhledem k přínosu, který s sebou sociální pedagogika přináší velká škoda.

Obě disciplíny vychází z historicky velmi podobného základu a následně se pak vyvíjely každý svým samostatným směrem. Vždy se však ale jednalo o nějakou formu pomoci společnosti v jejich problémech. Od toho se odvíjí i jejich společné označení „pomáhající profese“. Ačkoliv se jedná o velice náročné poslání obě profese nejsou dostatečně kvalitně ohodnoceny ani finančně ani nemají dostatečné uznání ve společnosti.

Práce se dělí na teoretickou část pojednávající o vývoji sociální pedagogiky u nás, popisem profesí sociálního pedagoga a sociálního pracovníka a problematikou jejich vztahu. V Praktické části realizované formou kvantitativního výzkumu si klademe za cíl zjistit názory studentu těchto dvou profesí na zmíněnou problematiku vztahu sociální pedagogiky a sociální práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE A SOUČASNOST ČESKÉ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Sociální pedagogika jako vědní obor u nás vzniká až koncem 19. století. Počátek je spojován se jménem G. A. Lindnera, který zavádí pojem sociální pedagogika ve svém spise Pedagogika na základě nauky o vývoji přirozeném, kulturním a mravním. Právě toto dílo je označováno za stěžejní pro rozvoj sociální pedagogiky jako vědního oboru u nás (Kraus, 2001, s. 9).

Sociálně pedagogické myšlení a snahy však v historii nalézáme ještě mnohem dříve, než se sociální pedagogika stala vědním oborem nebo se vůbec termín sociální pedagogika začal používat. Počátky jsou spojeny s uvědomováním si vlivu sociálního prostředí na vývoj lidské osobnosti (Andrysová, Martincová, 2014, s. 8). V případě naší práce se budeme držet periodizace, kterou Jůzl (2017, s. 11) dělí na čtyři období:

- 1) *Prehistorické období dějin sociální pedagogiky (9. století – 15. století)*
- 2) *Rané období dějin sociální pedagogiky (16. století – národní obrození)*
- 3) *Doba moderní (19. – 20. století)*
- 4) *Doba postmoderní – 21. století*

1.1 Prehistorické období dějin sociální pedagogiky

Na začátek musíme nutně uvést, že název „prehistorické období“ je označení, kterým profesorka Hroncová (v diskuzi na mezinárodní konferenci v Brně 2014) označuje sociálně pedagogické působení v období od rozpadu říše západořímské (476 n. l.) přibližně do konce prvního tisíciletí, tedy v době, kdy se české země nacházeli v období raného středověku. Jedná se o dobu, ve které se v českých zemích prosazovalo a upevňovalo křesťanství. (Jůzl, 2017, s. 15)

Církev měla fungovat jako pomocník říše v úkolech, které jsou církvi především díky tomu, že byla vedena láskou k člověku, mnohem bližší. Soustředila se na odstraňování bídy, fungovala jako mocná mravní veličina. Takovým příkladem může být život Jana Milíče z Kroměříže, který po opuštění úřednického postu v královské kanceláři v době vlády Karla IV, začal působit jako kazatel. Aktivita, které podnikal, můžeme nazvat sociálně pedagogické a to proto, že kázání o mravním životě ovlivnilo několik kurtizán, které se zřekly svého dosavadního stylu života. Jan Milíč jim následně dokázal zajistit střechu nad hlavou v podobě ústavu, kde tyto ženy byly vedeny k postupnému návratu do běžného života – resocializaci.

Dalším sociálně pedagogickým působením můžeme označit aktivity Jana Husa. Který se zabýval osvětovou činností nejen v latinském jazyce, jak to bylo běžné, ale i v jazyce mateřském, čímž zvýšil dosah své osvěty ve společnosti. Stejně tak lze označit jeho kritiku prostředí, života církve a celé společnosti nebo jeho nejvýznamnější dílo Dcerka: O poznání cesty pravé ke spasení, ve kterém se zabývá výchovou dívek (Jůzl, 2017, s. 20). Následně celé husitské hnutí přispělo k lidovému vzdělávání a výchově tím, že umožnili i nejchudším lidem porozumět Písmu (Dvořáček, 2014, s. 52).

1.2 Rané období dějin sociální pedagogiky

V téhle kapitole se budeme pohybovat v období konce 16. století až do období českého národního obrození. Počátky tohoto období jsou spjaty s nástupem humanismu a renesance u nás a závěr tohoto období je spjatý s českou reakcí na Velkou francouzskou revoluci, tedy s hnutím kulturně-sociálně-vlasteneckým – české národní obrození. (Jůzl, 2017, s. 25) Pro měňují se cíle výchovy, obsah i její metody. Upouští se od křesťanské výchovy a přechází se k výchově zaměřené na člověka a jeho vnitřní potřeby. (Dvořáček, 2014, s. 61)

Jůzl (2017, s. 25) Toto období záměrně zahajuje jednou z nejvýznamnějších postav evropské kultury, filozofie, teologie a pedagogiky, Učitelem národů Janem Amosem Komenským a sociálně pedagogickými aspekty jeho díla. Komenský, který vycházel ze sociálně revolučních myšlenek husitství a reformace. Hroncová (2008, s. 31) jeho přínos s ohledem na společensko-historický a ideový vývoj dělí na šest období:

Prvním obdobím, které se vyznačuje jeho encyklopedickou a národně vzdělávací tvorbou, bylo po jeho návratu ze zahraničních studií. V Komenského práci Listy do nebe kritizuje sociální nespravedlnost a přiklání se na stranu chudých (Hroncová 2008, s. 32). *Komenský žádá stejné vzdělání pro všechny lidi bez rozdílu pohlaví, rasy, náboženství a sociálního původu* (Smílková, 2016, s. 32).

Druhé období, ve kterém jeho tvorbu poznamenává začátek třicetileté války a vítězstvím Habsburků v bitvě na Bílé hoře a následným pronásledováním českých nekatolíků. Zároveň mu umřela manželka i děti, což se v jeho tvorbě odrazilo silným sociálně-kritickým nábojem (Hroncová, 2008, s. 32).

Třetí, pansofické období, ve kterém Komenský začíná rozvíjet myšlenku pansofie, a kdy napsal nejvýznamnější pedagogické práce didaktického charakteru. Tato díla měla sloužit pro potřeby českého národa a nápravu společnosti. V tomto období už mají jeho myšlenky

hluboký sociálně pedagogický význam. Když si uvědomuje důležitost výchovy pro nápravu společnosti nebo to, že se člověk stává člověkem jen prostřednictvím vzdělání (Hroncová, 2008, s. 32, 33).

V podobném duchu se nese i další čtvrté období, kdy stále pokračuje práce na pansofii, tedy vševědě. V pansofickém spise *Cesta světa* podává návod, jak překonat roztříštěnost věd a formuluje myšlenku o vzdělání jako prostředku k rozvoji vědy a nápravy společnosti. Nikoli, že by vzdělání mělo být cílem. (Hroncová, 2008, s. 33).

Páté období je ze sociálně pedagogického hlediska zajímavé díky dílům zabývajícím se výchovou a nápravou. *Pampaedia* (Vševýchova) a *Panarthosia* (Všecnáprava), díla, ve kterých Komenský formuluje myšlenky ohledně nápravy lidstva. Uvádí, že náprava musí začít už u kořenů výchovy, tedy ve škole. (Hroncová, 2008, s. 33, 34).

V závěrečném období Komenský ve svých spisech formuluje myšlenky kolem nápravy světa a lidstva. Spojuje výchovné teze s myšlenkami sociální pomoci. Nejen proto se stal důležitým autorem, jehož myšlenkami a celoživotním dílem se inspiroval dnešní sociální pedagogika. (Hroncová, 2008, s. 34)

Ve snahách kultivovat a socializovat společnost pokračovalo mnoho dalších osobností, například J. J. Ryba, který tak činil z pozice kantora. Dále V. M. Kramenius, označovaný jako průkopník české osvěty, zakladatel lidovýchovného novinářství. Ve svých esejích se zamýšlel mj. nad pojištěním lidí v pracovní neschopnosti, ústavech pro duševně choré nebo nad návrhy reformy vzdělávání, které by se mělo dostat i dívkám. Další osobností naší sociálně pedagogické historie věnující se vzdělávání byl J.N. Filcík, autor několika metodických spisů věnujících se modernizaci výuky, principu aktivity a to ve škole ale i mimo ni – ve volném čase. O rovnost ve vzdělávání po socioekonomické stránce se v reformě středního školství zasazoval J. E. Vocel, jehož návrhy vycházejí ze zásady, že nejvyššího možného vzdělání by měl dosáhnout každý schopný jedinec bez ohledu na ekonomickou situaci. Návrh na reformu středních škol odstraňující sociální nerovnosti vytvořil i F. Čupr, který zároveň prosazoval výuku v mateřském jazyce, demokratický přístup podle Komenského zásad (všechny – ve všem – všestranně) a založil výchovný ústav na Kolčavce, soukromé české gymnázium, ale vyšší dívčí školu už se mu otevřít nepodařilo. (Jůzl, 2017, s. 33-38)

U vzniku prvních českých institucí pro předškolní výchovu stál J. V. Svoboda, jehož životním posláním se stalo učitelství a zejména předškolní výchova. V jeho díle *Školka* (1839)

rozpracoval výchovně vzdělávací metody práce s dětmi předškolního věku podle Komenkého principů (všestrannost, systematičnost, názornost, přiměřenost, radost). Na Svobodovu práci navázal K. S. Amerling s vlastní koncepcí předškolního vzdělávání. Ameringovi se podařilo realizovat i jeho další sen. Vybuďoval ústav pro výchovu a léčbu nejen dětí s mentálním postižením. Jůzl (2017, s. 40) jej označuje za *význačnou zakladatelskou osobnost české speciální a sociální pedagogiky*. Zejména proto, že chápal vliv prostředí na výchovu jedince, vzdělával dospělé a umisťoval jedince s mentálním postižením do rodin apod. (Jůzl, 2017, s. 37-40)

Skutečné počátky sociální pedagogiky u nás však bývají spojovány se jménem Gustava Adolfa Lindnera, středoškolského učitele, později vysokoškolského profesora filozofie a pedagogiky na Karlově univerzitě v Praze. Lindner ve své práci „Pedagogika na základě nauky o vývoji přirozeném, kulturním a mravním“ použil pojem sociální pedagogika jako označení pro různě pojaté stránky pedagogických jevů a rozvíjí v něm své názory na sociální funkce výchovy. Tím se jeho dílo stalo důležitým pro další rozvoj sociální pedagogiky u nás. Výchovu označuje jako „bezvědomé vlivy vychovávací“, jedná se o vlivy společnosti a zvláštěních poměrů (prostředí a společenské zařazení rodiny a životní události, kterými člověk prochází) (Kraus, Semrád, 2008, s. 126).

Výchova v Lindnerově smyslu je doplněk vývoje. V díle „O vychovatelství“ vychází z premisy, že člověk prochází neustálým vývojem a byl si vědom, že každé aktuální stádium vývoje člověka je příčinou i zárodkem stádia bezprostředně následujícího. Zároveň dodává, že na vývoji člověka participuje celý okolní svět (společnost a příroda), nikoli že by vývoj probíhal odděleně od okolního světa. Výchovu v širším smyslu definuje jako působení celku a podporu jedince ze strany okolí. Vedle výchovy v širším smyslu definuje výchovu ve smyslu užším. Tedy záměrném působení dospělých lidí na děti s cílem utvořit je v určité lidské společenosti, podle společenských požadavků. Výchova ve zmíněném užším smyslu však nemůže být úspěšná, pokud ji odtrhneme od přírody a společnosti, pak se stává výchovou, jak ji definuje ve smyslu širším a teprve tehdy přináší očekávaný efekt. (Jůzl, 2017, s. 44-48)

V již zmiňovaném díle „Pedagogika na základě nauky o vývoji přirozeném, kulturním a mravním“, se Lindner věnuje tématům jako je vychovatelství, lidský vývoj, možnosti a hranice výchovy, jaké je místo člověka v přírodě atp. (Jůzl, 2017, s. 48). Buček (2006, s. 8) poukazuje na Lindnerovu sociálnost ve výchově, která se odvíjí od společnosti a jedinec má být vychován jako člen občanské společnosti, který dokáže naplnit své životní poslání a zároveň se i pracovně uplatnit.

1.3 Doba moderní

Jůzl (2017) stanovuje milník mezi raným obdobím české sociální pedagogiky a moderní období vydáním Lidnerova díla *Pedagogika na základě nauky o vývoji přirozeném, kulturním a mravním*. Časově se jedná o počátek 20. století až do 70. let tohoto století. Typické pro tohle období je zakládání muzeí např. Muzeum Jana Amose Komenského v Přerově, rozvoj národního uvědomění, vlastenectví, odbornosti v pedagogice (Jůzl, 2017, s. 55). Avšak, co se týče sociálních problémů, ty věda přehlížela. Řešení se ujala zejména církve a dobročinné spolky (Andrysová, Martincová, 2014, s. 11).

Moderna (moderní společnost) se jako protiklad společenskému uspořádání předešlému, tedy tradičnímu (tradiční společnost), vyznačuje změnou, pokrokem, sekularizací a vědou jako výkladovým rámcem světa. Životní styl tradiční společnosti je spojován s řádem, stabilitou a náboženským výkladem světa (Keller, 2004, s. 15). Moderní společnost se zároveň zbavuje některých stavovských přežitků a uvádí v platnost lidská a občanská práva a zrovnoprávňuje tak široké společenské skupiny (Keller, 2004, s.19)

V počátcích moderního období sociální pedagogiky vnímáme snahy měnit dosavadní přístup k výchově ve školách např. J. Úlehla se zasazoval o svobodné a volné školy, ve kterých se výchova a výuka opírá zejména o aktivitu žáků, a byl si vědom, že nelze ignorovat dědičné vlivy a sociální prostředí během výchovného procesu. Působení sociálního prostředí na výchovu zdůrazňoval i F. Krejčí, který školní výchovu nevnímal jako všemocnou, protože ignoruje individualitu žáků a zdůrazňoval, že mimo školu na žáky působí i sociální prostředí ve kterém žijí, veřejné mínění a další vlivy společnosti (Kraus, Semerád, 2008, s. 128-131).

Na společenské změny popsané v úvodním odstavci reagovalo vytváření tzv. pokusných škol. V takových školách probíhaly pokusy o modernizaci výchovy vzdělávání prostřednictvím ideálního propojení školní výchovy s mimoškolní výchovou. Později už s podporou státu, který přijal reformní hnutí na přelomu 20. a 30. let 20. století. (Jůzl, 2018, s. 82)

Praktickým sociálním pedagogem moderní doby byl bezesporu P. Pitter, který věnoval svůj život dětem etnických menšin v krizových poválečných letech 1945-1946. Založil ústav pro opuštěné děti německé, židovské a romské, které následně vzdělával a vychovával (Kraus, Semrád, 2008, s. 133).

O vymezení oboru a úkolu sociální pedagogiky se pokoušel S. Velinský v práci *Individuální základy sociální pedagogiky*. Uvádí, že by se sociální pedagogika měla zabývat rozvojem

všech dispozic člověka, které se mění pod vlivem působení prostředí. Musí tedy zjišťovat od jakých činitelů se odvíjí chování jedince a jakým způsobem jeho chování mění. Zároveň podněcovat vývoj vhodnými metodami. K tomu je podle Velinského nutné realizovat aplikovaný výzkum a psychologické experimenty. (Kraus, Semrád, 2008, s. 133,134)

Mimoškolní výchovu zastávali tělovýchovné spolky a organizace, nejznámější Sokol. Později se k mimoškolní výchově přidala skautská organizace založená na výchovných principech výchovy v přírodě (Jůzl, 2017, s. 83, 84)

1.4 Doba postmoderní

Výrazem postmoderní společnost sociologové označují společnost vyznačující se pluralitou životních stylů, kde se preferuje globální pohled na svět, zároveň se prosazuje zklamání z dopadů vědy. Jde o společnost, která není schopná řešit ekologické problémy, kterých je příčinou, což souvisí s neschopností převzít odpovědnost za výsledky vlastních činností. Stejně tak je problematický i vztah svobody a odpovědnosti. (Roubal, 2014, s. 9).

U základů sociální pedagogiky v tehdejší Československu stál profesor M. Přadka zejména tím, že inicioval vznik oboru sociální pedagogiky na pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Potřeba vytvořit obor sociální pedagogika jako protipól pedagogiky. Vycházela z jeho přesvědčení, že výchova není výlučně záležitostí školy. Ke vzdělávání pedagogů a sociálních pedagogů vyjádřil potřebu, aby byli vzděláváni i v oborech filozofie a etika, které by nezbytně měnily osobnosti pedagogů žádoucím způsobem (Jůzl, 2017, s. 90, 91).

Profesor Přadka se ve svých dílech orientoval na teorii pedagogiky, filozofii výchovy, historické aspekty sociální pedagogiky, a vliv prostředí na jedince. Prostředí chápal jako komplex vnějších vlivů působících na vývoj člověka značným vlivem. Vlivy prostředí dělil na přirozené (geografické), sociální a rodinné. Inspiraci nacházel u J.J. Pestalozziho švýcarského pedagoga a edukačního reformátora a v organizacích zaměřených na výchovu ve volném čase např. Skaut nebo Junák (Jůzl, 2017, s. 90, 91).

Na práci profesora Přadky navázal profesor B. Kraus, který mimo jiné působí na Masarykově univerzitě v Brně dodnes. Profesor Kraus položil vědecké základy sociální pedagogiky během svého působení na Institutu mezioborových studií v Brně (Jůzl, 2017, s. 92). Sociální pedagogiku profesor Kraus (2001, s. 12) charakterizuje jako „disciplínu s poněkud zvláštním charakterem“, čímž myslí transdisciplinárnost. Sociální pedagogiky totiž mimo svůj vztah

k sociologii dále rozvíjí poznatky ostatních vědních disciplín např. pedagogických, společenských atd. a s řadou ostatních obecných i speciálních oborů spolupracuje.

Profesor Kraus (2001, s. 12) rozdíl sociální pedagogiky a tradiční pedagogiky spatřuje v tom, že ta tradiční analyzuje a pojímá proces výchovy odtržený od života „ve skleníkových podmínkách“. Sociální pedagogika právě naopak soustředí svou pozornost i mimo školní prostředí, čímž jak uvádí M. Hradečná (1998, s. 13) překračuje dimenze omezené školou.

Termín sociální pedagogika se po roce 1990 začal objevovat v mnoha významech. Následující léta byla totiž pro sociální pedagogiku a její rozvoj velmi příznivá a profesor Kraus (2008, s. 139, 140) ve své analýze s oporou o stat' K vymezení pojmu sociální pedagogika (1993) Libora Pechy uvádí čtyři významy sociální pedagogiky:

- *Ve smyslu metodologickém, znamenajícím sociálně pedagogický přístup k nejrůznějším výchovným situacím, k výchovnému procesu jako sociálnímu jevu odrážejícímu všechny proměny společnosti*
- *Jako pedagogická disciplína zaměřující se především na výchovný proces a výchovné oblasti, kde je dominantní vliv prostředí, tedy mimo vyučování, v oblasti volného času, v různých mimoškolních výchovných resp. Převýchovných institucích, dětských a mládežnických organizací*
- *Jako studijní či profesní obor, který se začal studovat nejen na různých fakultách vysokých škol, ale i na středních a vyšších odborných školách.*
- *Jako vyučovací předmět, který měl v minulých letech různorodý obsah a někdy i suploval např. teorii výchovy.*

V 90. letech vychází Kapitoly ze sociální pedagogiky. Dílo, které vychází z dílny tzv. brněnské sociálně pedagogické školy. Dílo s jasnou systematickou sociálně pedagogickou dimenzí, v němž nacházíme příspěvky profesora Přadky, který přibližuje počátky a příčiny vzniku sociální pedagogiky. D. Knotová se věnuje výzkumům prostředí v dějinách české sociální pedagogiky a analyzuje problematiku rodinného, školního, lokálního a pracovního prostředí. J. Faltýsková přispívá zamyšlením se nad determinanty aktivit u dospívajících jedinců v souvislosti s prostředím (Kraus, 2008, s. 142).

Ve stejném období se pořádají sociálně pedagogické konference zaměřené na nejširší témata, které sociální pedagogika v sobě obsahuje. Sociálie, již tradiční mezinárodní vědecká konference, které položili základy profesor Kraus a profesorka Hroncová, zaměřená na aktuální sociálně pedagogická témata. (Jůzl, 2017, s. 98)

Sociální pedagogika se tedy vyvinula z původních individuálních a církevních snah kultivovat společnost do multidisciplinárního vědního oboru a praktické edukační, preventivní a reedukační činnosti.

Předmětem zájmu je tedy podle V. Poláčkové zkoumání propojenosti bio-psycho-sociálních jevů, které ovlivňují nejvyšší stupeň socializace člověka, tedy jeho sociální integraci. Dále aby se sociální pedagogika zařadila do výchovného procesu, který by jedinci napomohl k zvládnutí životních situací tak, aby rozvíjel kvality jeho života, a zároveň se stal autonomním (Řezníček, Poláčková 2004, s. 3). K předmětům zájmu sociální pedagogiky se vyjadřuje i J. Průcha (2015, s. 90), který vymezuje předměty zájmu jako reakci na proměny ve společnosti probíhající v 90. letech 20. století. Jedná se o krizi rodiny a rodičovství, změna nároků na náhradní rodinnou a ústavní výchovu dětí a mládeže, potřeba rozvíjet modely vzdělávání uprchlíků a imigrantů. Dále by se sociální pedagogika měla angažovat při řešení situací souvisejících se syndromem CAN, reagovat na ohrožení mladistvých a dětí návykovými látkami a sociokulturní deprivací a nárůstem delikvence a agrese u mládeže. Reagovat na narůstající výskyt psychosociálních deviací ve školním prostředí a pozitivně ovlivňovat sociální klima škol. Sociální pedagogika se podle Průchy má angažovat i v řešení dětské prostituce a pornografie, otázkách dodržování práv dítěte a problematice resocializace trestaných osob korektivními a převýchovnými postupy. K tomu Procházka (2012, s. 70, 71) dodává že je nutné, aby se na sociální pedagogiku nenahlíželo pouze jako na pedagogickou disciplínu, která se věnuje výchovným problémům až po vzniku nějaké patologie, respektive sociální deviace. Sociální pedagogika musí mít daleko širší záběr, což znamená otevírání politickým establishmentem či medii bagatelizovaná témata a mimo řešení následků otevírat a analyzovat jejich podstaty a příčiny.

2 K PROBLEMATICE VZTAHU SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Obory sociální pedagogika a sociální práce reagují na potřeby společnosti a pohled na vztah těchto dvou oborů se různí. V německy mluvících zemích se obě disciplíny ztotožnili naopak je tomu v anglicky mluvících zemích, kde má sociální práce „Social Work“ mnohem větší tradici a pokud se o sociální pedagogice vůbec mluví tak v difenzializovaném vztahu právě k sociální práci. Například na Slovensku či Polsku jde o integraci obou oborů, kdy mají totožné funkce, homogenní paradigma, ale přesto si zachovávají svou svébytnost tedy autonomii. (Kraus, 2001, s. 29,30)

K problematice vztahu sociální pedagogiky a sociální práce (včetně profesí) přistupujeme s přihlédnutím k sociálním problémům postmoderní společnosti. Několik charakteristik postmoderní společnosti vhodné pro naši práci nabízí Eliachová (2017, s. 16). Zmiňuje nárůst individualizace, kdy se jedinec musí spoléhat spíše jen na sebe samého než na společenskou solidaritu. Tím upadá důvěra v mezilidské vztahy (sebe samého, rodinu, instituce, ve struktury). S rozvojem technologií a jejich vlivu se často setkáváme se závislostí na nich. Lidé je čím dál častěji využívají jako náhradu za společenský život a upřednostňují komunikaci skrze ně. Mezilidské vztahy i pohled na sebe samého mění i nárůst konzumu. Kdy jakási nasycenost odvádí pozornost od společenských problémů.

Paradoxně se tak děje v situaci současné společnosti, kterou Bauman (2008) nazval „tekutou“ projevující se nárůstem nejistoty dotýkající se jedinců, skupin a organizací. To, co platí jeden den nemusí platit následující den, což klade větší požadavky na flexibilitu jedince a tím se oslabují jeho přirozené hranice, psychické a fyzické síly. Individualizace se také promítá v politice, kdy se individualizovaná společnost stává těžce reprezentovatelnou a o to hůře se řeší sociální rizika, které s sebou tato společnost přináší (Eliachová, 2017, s. 17).

V počátcích doby postmoderní společnosti se dvojnásobně zvýšil počet příjemců sociální pomoci (ve střední Evropě). Což vyvolává otázku, zda je možné udržet poměrně drahý sociální systém nebo raději investovat do oblasti prevence, což by znamenalo investici do vzdělávání pracovníků, kteří by působili již ve školách a školních zařízeních. Jednalo by se tedy o sociální pedagogy, kteří by svým působením kompenzovali nárůst potřebných. Příkladem je pedagogická práce s dospívajícími nebo v oblasti aktivizace seniorů. Díky možnosti působení sociálních pedagogů v sociálních zařízeních nejrůznějšího typu, zejména tam kde se jedná o aktivizaci klientů a vytvoření nové profese pracovníka v sociální péči, který

částečně zastupuje zdravotnický personál v ústavních zařízeních a doplňuje práci pedagogického pracovníka, který se může plně soustředit na pedagogickou práci. Tento přístup výrazným způsobem profesionalizuje partnerství sociální práce a sociální pedagogiky a nabízí stejnou příležitost především v oblastech prevence a kompenzace (Gulová, 2011, s. 71, 72).

U nás je podle profesora Krause (2011, s. 29, 30) neoptimálnější přistupovat ke vztahu těchto dvou oborů s přihlédnutím k jejich vývoji jako v již zmiňovaném Polsku či Slovensku. Jedná se tedy o konvergentní pojetí. Sociální pedagogika i sociální práce mají ve své podstatě stejné funkce, homogenní odborné paradigma a i přesto se jedná o dvě autonomní disciplíny. Sociální pedagogika je spjata s politikou výchovně vzdělávací, kdežto sociální práce velmi úzce s politikou sociální. Další rozdíly, které tvoří autonomii obou oborů lze spatřovat ve specifikaci cílové populace. Sociální práce se věnuje části populace, kterou označujeme jako sociálně problémovou, oproti tomu sociální pedagogika se věnuje celé populaci, kterou chce vést ke zdravému způsobu života. Rozdílné jsou i nástroje, které obory používají při své práci. V sociální práci převládá hmotná pomoc klientům, kdežto sociální pedagogika uplatňuje pomoc prostřednictvím pedagogických prostředků. Od toho se odvíjí i ambice měnit klienta, snahou sociální pedagogiky je změna osobnosti klienta, sociální práce usiluje méně o změnu jeho osobnosti a spíše se zaměřuje na změnu v jeho jednání. Nakonec z toho vyplívá i to, že se sociální pedagogika orientuje spíše na prevenci, kdežto sociální práce se věnuje nepříznivým sociálním událostem, které již nastaly a klade tak důraz na terminaci – ukončení práce s klientem. Cíle si sociální pracovníci společně s klientem definují a na základě plnění předem určených cílů spoluprací s klienty ukončí. Sociální pedagogika svou orientací na „bezproblémovou“ část populace a její preventivní charakter tedy působí na populaci neustále.

Bakošová (2008, s. 79) ke vztahu sociální pedagogiky a sociální práce uvádí několik společných aspektů. Jedná se o společné cíle ve smyslu pomoci dětem, mládeži a dospělým, jednotlivcům i skupinám. Avšak vždy za jiné situace, jak jsme uvedli více podle profesora Krause. Oba obory mají i společné vědeckovýzkumné metody, společným východiskem jsou vědy o výchově. Podobnosti Bakošová nalézají i v terminologii obou oborů jako příklad uvádí termíny: sociální péče, sociální politika, sociální situace, sociální problém. Oba obory také spolupracují na vzdělávání odborníků pro sociální sféru a následná spolupráce v praktické činnosti např. v etapách sociální práce, v různých druzích praktické činnosti různých organizací.

Kraus a Hoferková (2016, s. 62) si všímají opakujících se určitých základních paradigmat v sociální pedagogice a sociální práci. Tyto paradigmaty shrnuli jako poradenské, terapeutické, reedukační, reformní, edukativní (výchovně vzdělávací) a profylaktické. Dodávají, že edukační paradigma, které zdůrazňuje pedagogizaci sociální práce je u nás jen velmi málo přijímané, přestože je jen málo činností bez výchovně vzdělávacích intencí.

2.1 Ke vztahu profesí sociálního pedagoga a sociálního pracovníka

Obě profese jak sociální pedagog, tak i sociální pracovník se řadí mezi profese pomáhající. Mezi takové profese se obecně řadí zdravotnické, pedagogické, profese zaměřené na sociální pomoc, ale také duchovní, psychologové a terapeuti. Vyznačují se hlavním záměrem pomoci, na rozdíl od jiných povolání, u kterých se můžeme setkat s pomáháním, avšak jen jako vedlejším účinkem. Pro výkon pomáhající profese je nutný vztah dvou stran, tedy pomáhajícího a ten komu je pomozeno. V tomto vztahu je předpokládáno zapojení vlastní osobnosti (která hraje významnou roli) pomáhajícího do pracovního procesu (Géringová, 2011, s. 21). Jandourek (2001, s. 195) označuje pomáhající profesi jako označení pro povolání zaměřené na pomoc jedinci, který se nachází v určité situaci nouze nebo i pomoc vedoucí k optimálnímu rozvoji člověka a dodává, že u pomáhajících osob často dochází k vyhoření.

Obě profese vděčí za své osamostatnění myšlenkovým proudům osvícenství a praktické činnosti církve v době před osvícenstvím, kdy církev působila jako vychovatelka a pomocnice ve tradiční společnosti. Každá z profesí se postupem času ujala jedné oblasti na základě které rozvíjí svůj obor. Sociální pedagogika (vychovatelka), která se pomocí výchovy a socializace snaží o „*povznesení lidových vrstev*“. Sociální práce (pomocnice) jako nástroj péče státu o občany vyžadující pomoc (Matoušek, 2013, s. 503).

Hepnarová (2009, s. 81) se ve své stati Uplatnění sociálního pedagoga v sociálních službách zaměřuje na možnost uplatnění sociálního pedagoga při poskytování sociálních služeb zaměřených na práci s cílovou skupinou děti a mládež. Jedná se o služby nízkoprahových center a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, které jsou dle zákona č. 108/2006 zařazeny do služeb sociální prevence a primární cílovou skupinou jsou děti a mládež.

Koncept sociálně práce podle Hepnarové (2009, s. 82) předpokládá schopnost klienta určit svou potřebu alespoň v minimální míře. V průběhu vzájemné spolupráce klienta a sociálního pracovníka, je zjišťováno, zda klient opravdu nutně potřebuje pomoc sociálních služeb a pokud společně dojdou k závěru, že ano, dostává klient výčet služeb, které mu pomohou

jeho situaci řešit a klient si sám vybírá služby, které chce využít. Problém při takovém vyjednávání zakázky však nastává v případě nedospělého klienta, který je pro něj mnohem složitější nežli pro klienta dospělého a často se rozchází s jeho dosavadním chápáním světa. Sociálně práce ovlivněná postmoderními myšlenkovými proudy se snaží navracet kompetence a odpovědnost klienta zpět do jeho rukou. To znamená předpoklad, že i dětští a mladiství klienti vyrůstající převážně na ulici získali alespoň minimální míru kompetencí a odpovědnosti. Do služeb tedy přicházejí ze zmateného prostředí popírající normy a autority a často s absencí výchovy, která by jim pomohla se ve světě zorientovat, naleznout svou cestu a rozvíjet vlastní potenciál. Nedostane-li se jim takové výchovy ani v sociálních službách, může to znamenat, že zůstanou nekompetentní a neodpovědní i nadále v dospělosti. Zde by tedy mělo dojít k sociálně pedagogickému pojetí sociální práce a výchovně působit na dětské a mladistvé klienty, aby zvládli unést požadavky sociálních služeb, které jsou často obtížné i pro dospělé klienty (Hepnarová, 2009, s. 82, 83).

3 PROFESE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA A SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

Pojem profese chápeme v našem případě jako užší a specifické vymezení pojmu povolání. Povolání jako forma zajištění lidské existence, ekonomického standardu a také prostředek socializace, seberealizace a pocitu společenské užitečnosti je jednou ze základních sociálních charakteristik. (Kraus, 2001, s. 33)

Specifičnost pojmu profese v našem případě je v požadavcích na kvalifikaci, znalosti a dovednosti nutné k výkonu profese sociálního pedagoga nebo sociálního pracovníka.

3.1 Profese sociálního pedagoga

K výkonu profese sociálního pedagoga je předpoklad širších společensko-vědních znalostí z obecné pedagogiky, psychologie sociologie a filozofie, znalostí z biomedicínské oblasti zejména biologie člověka, zdraví a nemoci a somatologie, znalosti sociální politiky, práce a práva. Předchozí výčet nutných znalostí jsou doplnění ke znalostem speciálním pro obor sociální pedagogika, kam patří poznatky ze sociální pedagogiky, pedagogiky volného času, metody sociálně výchovné práce, teorie komunikace, teorie a řízení výchovy ve volném čase. To vše ještě doplňují znalosti z managementu a personalistiky. Od zmíněných znalostí se odvíjí i dovednosti, které by měl sociální pedagog ovládat. Mezi tyto dovednosti řadíme sociální komunikaci, vedení dokumentace, využití sociálně-pedagogických metod při diagnostice jedince a prostředí a při terapii, asertivní řešení problémů, tvorba projektů (Kraus, 2001, s. 35).

Zmíněné znalosti a dovednosti získávají sociální pedagogové při studiu vyšších a vysokých škol, které mj. během kontinuální a dlouhodobé přípravy ve studentech vytvářejí potřebu celoživotního vzdělávání. Předpokladem celoživotního vzdělávání je dostatečná nabídka kurzů a atestací v rámci dalšího vzdělávání, které reagují na aktuální vzdělávací potřeby pracovníků. Jedná se o reakci na aktuální sociální realitu a změny v terénu. (Kraus, 2014, s. 203)

Pojetí profese sociálního pedagoga formuluje více autorů a uvádí ho různě. V našem případě předkládáme vymezení od P. Klímy (1998), který popisuje sociálního pedagoga jako specializovaného odborníka, vybaveného teoreticky, prakticky a koncepčně pro záměrné, výchovné působení na osoby a sociální skupiny. Zároveň uvádí, že sociální pedagog působí

především v prostředí klientů žijících destruktivním životním stylem či problémy s utvářením vlastní identity nebo i těch, kteří nekreativním způsobem uspokojují své potřeby. Se svým pojetím profese sociálního pedagoga přichází i B. Kraus, který formuloval: „jde o komplexní zabezpečování sociálně výchovné práce ve směru činností integračních (týká se osob, které potřebují odbornou pomoc, nachází se v ohrožených či krizových životních situacích) a rozvojových (jedná se o zajištění optimálního rozvoje osobnosti ve směru zdravého životního způsobu, hodnotného naplňování volného času, což se týká vlastně celé populace, dětí a mládeže především)“ (Kraus, 2000, s. 74). Tímto profesor Kraus rozšířil Klímovo pojetí o preventivní rozměr a ze své charakteristiky dále určuje oblasti ve kterých se sociální pedagog uplatňuje. Jedná se o činnost výchovy ať už vlastní např. ovlivňování volného času nebo sociální ve výchovných zařízeních a to včetně škol a činnost reedukační a resocializační výchova. Dále ve sféře volnočasové jako organizátor táborů či kurzů atp. Vzdělávání výchovných a sociálních pracovníků, osvěta veřejnosti, poradenské a depistážní činnosti, tvorba projektů a vědeckovýzkumná činnost např. na vysokých školách, občanských institucích atd. Své činnosti zaměřuje sociální pedagog primárně na děti a mládež, ale klienty se stávají všechny věkové skupiny. (Kraus, 2014, s.199) Aktuálně nachází sociální pedagog navíc příležitosti i při práci s dospělými – sociálně pedagogická andragogika, rodinou a marginálními skupinami. (Procházka, 2012, s. 74)

Profese sociálního pedagoga má však velký nedostatek v tom, že stále není umístěna v katalogu prací jako profesní disciplína. Následek tohoto deficitu se promítá v působení sociálních pedagogů, kdy jsou podle zákona 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících kvalifikováni k výkonu profese vychovatele, pedagoga volného času nebo asistenta pedagoga, namísto toho, aby byl zařazen jako pedagogický pracovník (Andrysová, Martincová 2014, s. 44). Podle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách je vyšší odborné a vysokoškolské vzdělání dostačující pro výkon profese sociálního pracovníka.

3.2 Profese sociálního pracovníka

Definici sociálního pracovníka předkládá zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách: „vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních po-

skytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb“.

K výkonu profese, stejně jako u sociálních pedagogů podle Matulayové (2000, s. 257) nutná určitá základna vědomostí v případě sociálního pracovníka se jedná o zejména o vědomosti v oblasti psychologie, psychoterapie, patopsychologie, psychiatrie, sociologie, pedagogiky a andragogiky, biologie, zdravotní péče, ošetrovatelství, různých oblastí práva (správní, sociálního zabezpečení, rodinné právo), sociální politiky a základy informatiky.

Tyto znalosti využívá sociální pracovník podle druhu klientely, podle organizačních a sociálněpolitických faktorů a podle paradigmatické orientace (Matoušek, 2001, s. 192).

Dovednosti jako je analyzování a zhodnocování vlastních zkušeností a také zkušenosti ostatních, stejně tak různé teorie a otázky, aplikovat vědomosti a zkušenosti v praxi a také v ni využívat výsledky výzkumů. Důležité jsou i interpersonální dovednosti uvedeme například otevírání a udržování dobrých kolegiálních vztahů, uvědomovat si a umět pracovat s individuálními, rasovými a sociokulturními odlišnostmi lidí, využívat svoji autoritu nebo umět zastupovat zájmy jiných. A stále důležitější jsou i dovednosti administrační a dovednost nakládat s finančními zdroji (Matulayová, 2000, s. 257, 258).

Vzdělávání sociálních pracovníků koncipují školy podle minimálního vzdělávacího standardu. O uplatňování a prosazování minimálního vzdělávacího standardu usilovala Asociace vzdělávatelů v sociální práci v 90. letech 20. století, jako reakce na ztrátu identity sociální práce a přerušování vzdělávání sociálních pracovníků během socialistické éry. Minimální vzdělávací standard umožňuje školám vzdělávat své studenty podle svého specificky koncipovaného programu a zároveň stanovuje minimální standard, aby jejich činnost mohla být akreditována (Matoušek, 2013, s. 511).

Sociální pracovník podle Matouška (2013, s.13) pracuje s klienty a jejich rodinami, s uměle nebo přirozeně vytvořenými skupinami v prvním případě se jedná např. o školní třídy, či osoby ve vězení a přirozeně vytvořené skupiny chápe jako např. party mladých lidí na sídlišti. Dále sociální pracovník pracuje s organizacemi z pozice vedoucího agentur poskytující sociální služby nebo z pozice supervizora v organizacích pomáhá řešit problémy, které je kompetentní řešit a s místními komunitami (lidmi žijícími v jednom místě). Sociální pracovník se angažuje i v oblasti legislativy při přípravě (nebo jako oponent) některých zákonů a vyhlášek.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMU

Nyní přecházíme k empirické části výzkumu. Ta se zaměřuje na studenty oborů sociální práce a sociální pedagogika a jejich názory na působení sociálního pedagoga v oblasti sociálních služeb a vztah sociální pedagogiky a sociální práce.

4.1 Výzkumný problém

Výzkumným problémem stanovujeme jaký je názor studentů sociální pedagogiky a sociální práce na vzájemný vztah těchto profesí?

4.2 Metoda sběru dat

Sběr dat proběhl formou kvantitativního dotazníkového šetření.

4.3 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

Jaký je názor studentů sociální pedagogiky a sociální práce na vzájemný vztah těchto profesí?

Dílní výzkumné otázky:

Chtějí studenti sociální pedagogiky po dokončení studia pracovat v sociálních službách?

Na jakou cílovou skupinu se chtějí studenti v praxi zaměřit?

Pro jaké sociální služby jsou jednotlivé profese podle studentů vhodné?

Na jaké klienty by se podle studentů měl sociální pedagog orientovat?

Jaký je názor studentů na pedagogizaci sociální práce?

Na jaké činnosti v sociálních službách jsou jednotlivé profese podle studentů vhodné?

4.4 Cíl výzkumu

Cílem naší práce je popsat názory studentů na vztah profesí sociálního pedagoga a sociálního pracovníka v sociálních službách. Zejména názor na působení jednotlivých profesí v sociálních službách a vykonávání konkrétních činností v nich, na cílovou skupinu pro kterou je sociální pedagog vhodný, na pedagogizaci sociálních služeb, kterou s sebou přináší mimo jiné i přítomnost sociálního pedagoga.

4.5 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří studenti sociální pedagogiky a sociální práce. Do výzkumu se zapojili studenti Univerzity Karlovy v Praze, Ostravské univerzity, Univerzity Palackého v Olomouci, Masarykovi univerzity, Univerzity Tomáše Bati, Univerzity Pardubice a Univerzity Hradec Králové. Přesto, že bylo oslovena široká škála škol nabízející tyto obory, spolupracovali pouze uvedené. Jedná se tedy o způsob výběru výzkumného souboru výběr dostupný.

Na online dotazník vytvořený na serveru google.com odpovědělo celkem 102 respondentů.

4.6 Metody výzkumu

Dotazník tvořilo celkem 14 otázek. První 4 otázky byly popisné a následovalo 6 uzavřených otázek, 3 otevřené otázky a jedna obsahující 3 škálové výroky.

K vyhodnocení výsledků bylo použito programu Microsoft Excel.

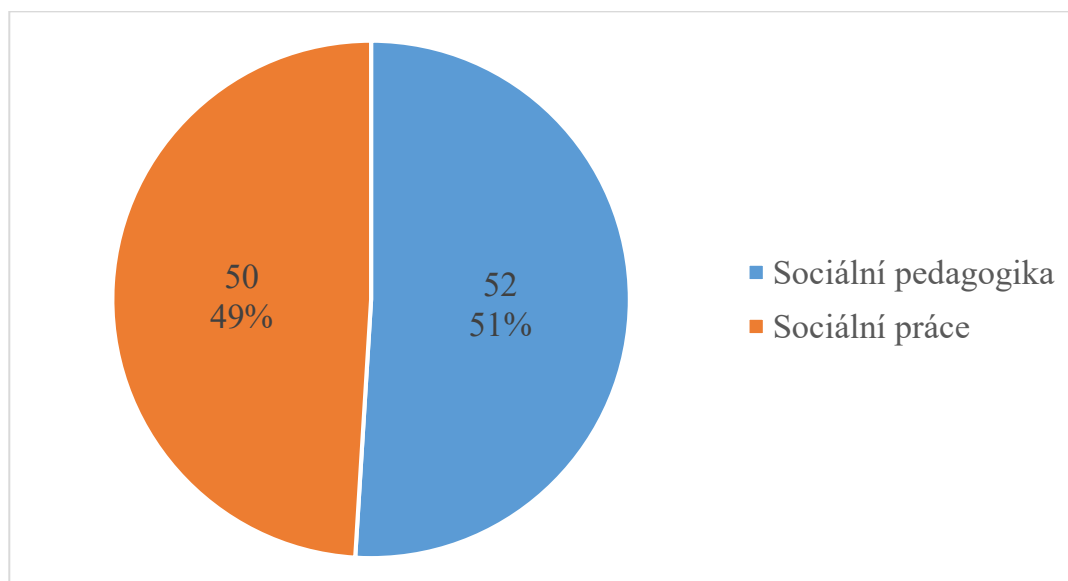
5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Otázka č. 1 zjišťovala na jaké univerzitě studují respondenti zapojeni do výzkumu

Název školy	absolutní četnost	relativní četnost
Ostravská Univerzita	20	20%
Univerzita Palackého v Olomouci	18	18%
Masarykova Univerzita	7	7%
Univerzita Tomáše Bati	27	26%
Univerzita Pardubice	1	1%
Univerzita Karlova v Praze	20	20%
Univerzita Hradec Králové	9	9%
Celkem	102	100%

Tabulka 1 - Název školy

Otázka č. 2 zjišťovala zaměření oboru který respondent studuje. Předložený graf ukazuje absolutní četnost odpovědí (52 studentů sociální pedagogiky, 50 studentů sociální práce) i poměr v procentech (51% studentů sociální pedagogiky, 49% studentů sociální práce).

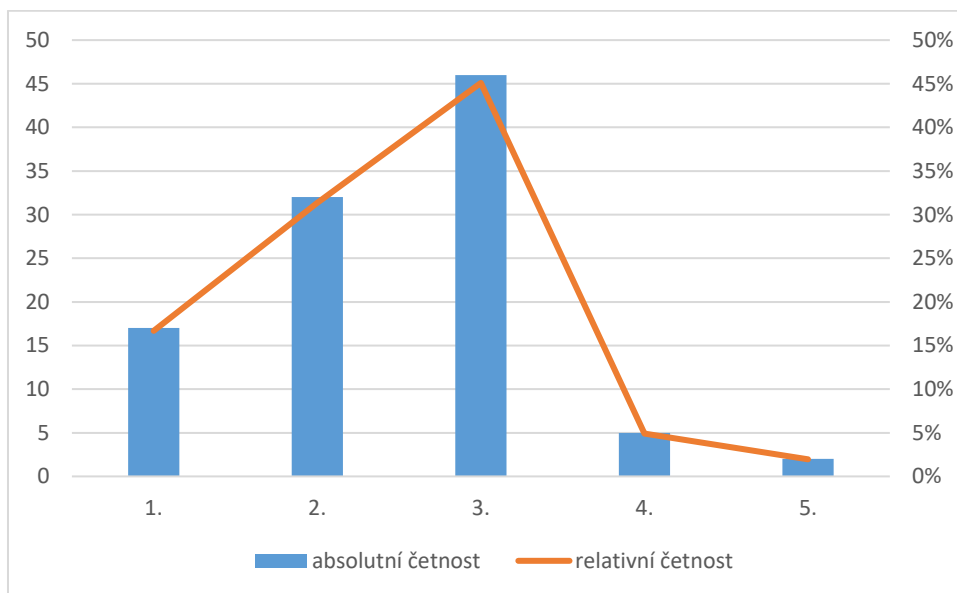

Graf 1 - Poměr respondentů

Otázka č. 3 zjišťovala v kolikátý ročník respondent studuje. V předložené tabulce předkládáme získaná data utříděná do dvou kategorií podle stupně studia, zatímco graf ukazuje získaná data podle ročníků. Nejpočetnější skupinou jsou studenti 3. ročníku (46 respondentů), následně 2. ročníku (32 respondentů), 17 respondentů uvedlo 1. ročník, 4 respondenti 4. ročník a 2 respondenti 5. ročník.

Stupeň	Absolutní četnost	Relativní četnost
Bakalářský	95	93%
Magisterský	7	7%
Celkem	102	100%

Tabulka 2 - Stupeň studia

Graf 2 - Ročník studia

V otázce č. 4 respondent uváděl, zda už někdy pracoval či pracuje v sociálních službách. Data v horní části tabulky reprezentují data celého výzkumného souboru. Data ve spodní části tabulky reprezentují počty studentů jednotlivých oborů. S prací v sociálních službách má tedy zkušenost 17 studentů sociální pedagogiky a 20 studentů sociální práce z celkového výzkumného souboru, který činil 102 respondentů.

Pracoval (pracuje) v sociálních službách	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	37	36%
Ne	65	64%
Celkem	102	100%
	Studenti sociální pedagogiky	Studenti sociální práce
Ano	17	20
Ne	35	30
Celkem	52	50

Tabulka 3 - Zkušenost s prací v sociálních službách

Následná otázka č. 5 byla položena pouze studentům sociální pedagogiky a zjišťovala, zda se respondenti chtějí po dokončení studia věnovat sociální práci. Do oblasti sociálních služeb

míří 38,5% respondentů studujících sociální pedagogiku a 46,2% respondentů uvedlo, že neví.

Po dokončení studia se by se chtěl věnovat sociální práci		
	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	20	38,5%
Ne	8	15,4%
Nevím	24	46,2%
Celkem	52	100%

Tabulka 4 - Směřuje do sociálních služeb

Na otevřenou **otázku č. 6** jaké cílové skupině se budete chtít věnovat a jaký k tomu máte důvod, sociální pedagogové nejčastěji odpovídali, že se chtějí věnovat rodině a dětem (26 responsí) z toho 16 respondentů uvedlo jen děti, 7 respondentů jen mládež, 3 respondenti „problémové děti“. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že respondenti neví (6 responsí) do této kategorie řadíme i odpověď 1 respondenta, který uvedl, že se nebrání žádné cílové skupině, kromě seniorů a další 1 respondent uvedl, že se rozhodne až na základě praxe. Seniorům by se rádi věnovali 2 respondenti, stejně tak osobám závislým na návykových látkách. Jeden respondent uvedl osoby s mentálním postižením.

Nejčastějším důvodem volby cílové byl kladný vztah cílové skupině nebo práci s cílovou skupinou (11 responsí), dále zájem o cílovou skupinu (3 response). Výběr z důvodu, že respondenta práce s cílovou skupinou naplňuje se v odpovědi vyskytl jednou a stejně tak i potřeba pomáhat zvolené cílové skupině.

Chci se věnovat cílové skupině:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Děti, rodina, mladiství	26	50,0%
Senioři	2	3,8%
Osoby závislé na návykových látkách	1	1,9%
Nevědí	6	11,5%
Neodpovědělo	17	32,7%
Celkem	52	100%

Tabulka 5 - Cílové skupiny (sociální pedagogika)

Důvod volby cílové skupiny	Absolutní četnost	Relativní četnost
Kladný vztah	11	21%
Zájem	3	6%
Naplnění	1	2%
Potřeba pomáhat	1	2%
Neodpovědělo	36	69%
Celkem	52	100%

Tabulka 6 - Důvod volby cílové skupiny (sociální pedagogika)

Stejně tak i v případě sociálních pracovníků byla nejčastější cílová skupina děti, rodina, mladiství (14 responsí), do této skupiny jsme zařadili i jednu odpověď respondenta, který uvedl, že by se chtěl věnovat obětem domácího násilí. Cílové skupině etnické menšiny se chtějí věnovat 3 respondenti v každém případě byla odpověď Romové. Lidem se zdravotním postižením by se chtělo věnovat 8 respondentů a je to druhá nejpočetnější kategorie cílových skupin. Sociálně patologické skupiny uvedlo 7 respondentů, tato kategorie zahrnuje i 3 odpovědi, které konkrétně specifikovali cílovou skupinu na osoby závislé na návykových látkách. Senioři uvedlo 6 respondentů, 4 respondenti neví, 6 by se chtělo věnovat osobám bez přístřeší a jeden nezaměstnaným.

Chci se věnovat cílové skupině	Absolutní četnost	Relativní četnost
Děti, rodina, mladiství	18	36%
Etnické menšiny	3	6%
Lidé se zdravotním postižením	8	16%
Sociálně patologické skupiny	7	14%
Senioři	6	12%
Neví	4	8%
Osoby bez přístřeší	5	10%
Nezaměstnaní	1	2%
Celkem odpovědí	50	100%

Tabulka 7 -Cílové skupiny (sociální práce)

Nejčastější cílovou skupinou, které by se chtěli respondenti věnovat byla rodina, děti a mladiství. Tuto skupina uvedla polovina respondentů studujících sociální pedagogii a více než třetina studentů sociální práce.

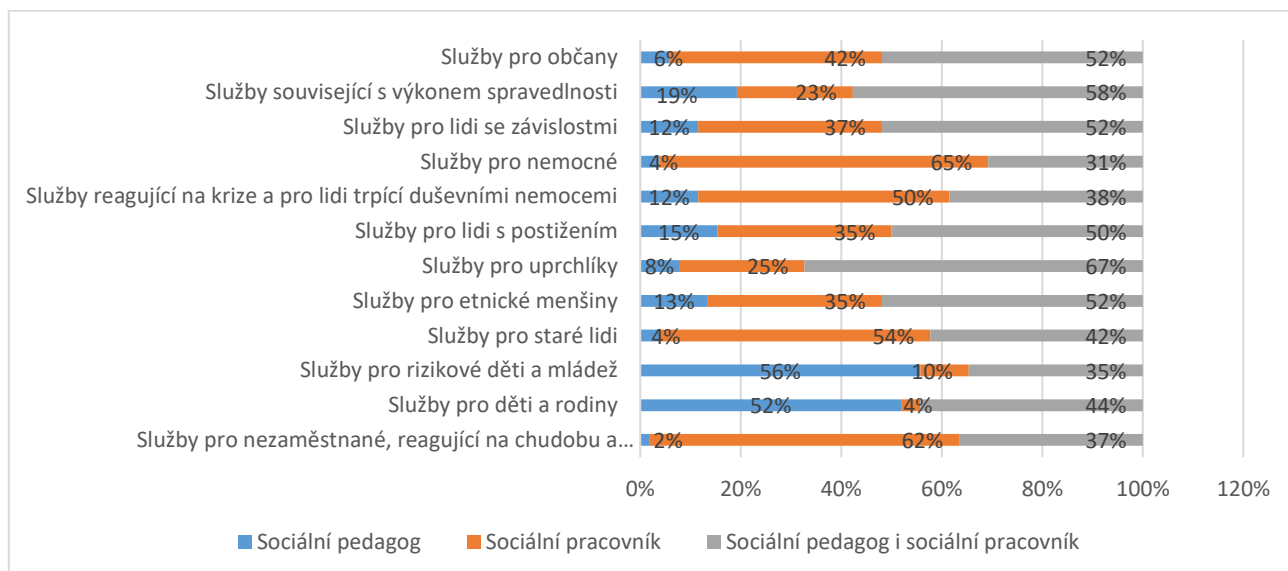
V **otázce č. 7** respondenti rozhodovali, jaká profese je podle jejich názoru vhodná pro určitý druh sociální služby. V prvním případě předkládáme graf s odpověďmi studentů sociální pedagogiky (52 respondentů) .

Služby pro občany uvedlo 52% respondentů jako vhodné jak pro sociálního pedagoga tak pro sociálního pracovníka, pouze 6% respondentů uvedlo, že se jedná službu vhodnou spíše pro sociálního pedagoga a 42%, že se jedná o službu vhodnou spíše pro sociálního pracovníka.

Služby související s výkonem spravedlnosti jsou podle 58% respondentů vhodné pro obě profese, 23% preferuje sociálního pracovníka a 19% sociálního pedagoga. Vhodnost obou

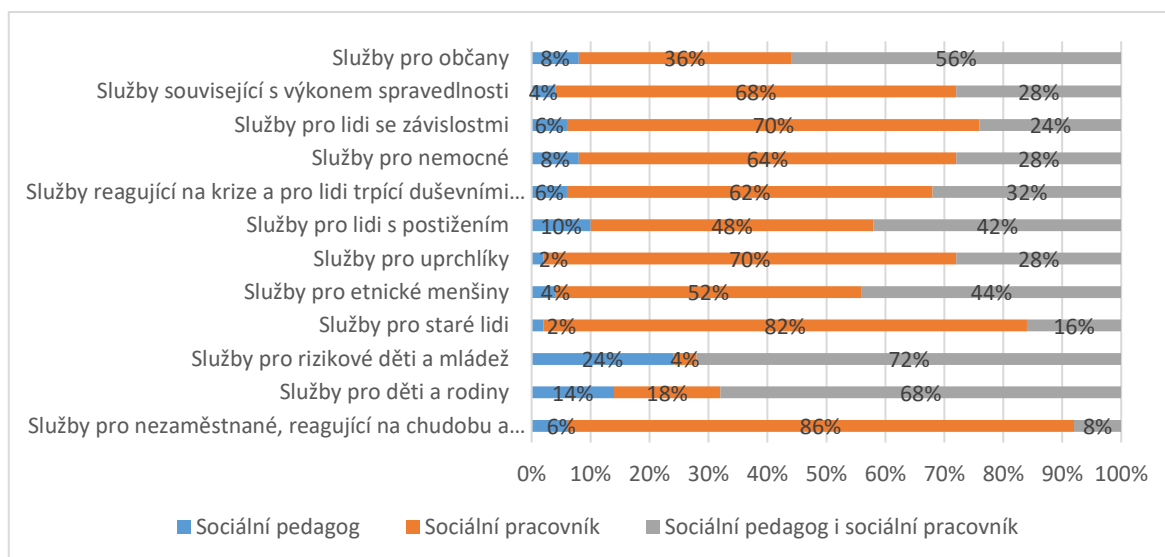
profesí opět převažuje i u služeb pro lidi se závislostmi (52%), 37% uvedlo sociálního pracovníka a 12% sociálního pedagoga. Více než polovina (65%) respondentů preferuje sociálního pracovníka ve službách pro nemocné, 4% zvolili sociálního pedagoga, 31% uvádí jako vhodné obě profese. Pro služby reagující na krize a služby pro lidi trpící duševními nemocemi je podle 50% respondentů vhodnější sociální pracovník, 12% uvedlo sociálního pedagoga a 38% uvádí obory oba. Služby pro lidi s postižením uvedlo jako vhodné pro obě profese 50% respondentů, 35% uvedlo jako vhodnou profesi sociálního pracovníka a 15% uvedlo sociálního pedagoga. Služby pro uprchlíky jsou podle 67% vhodné pro obě profese, podle 25% pro sociálního pracovníka a zbylých 8% uvedlo sociálního pedagoga. Vhodnost obou profesí pro služby pro etnické menšiny uvedlo 52% respondentů, 35% zvolilo sociálního pracovníka a 13% sociálního pedagoga. V kategorii služby pro staré lidi uvedlo 42% respondentů jako vhodné obě profese, 54% zvolilo sociálního pracovníka a 4% sociálního pedagoga. Sociální pedagog je podle 56% vhodný do služeb pro rizikové děti a mládež, 10% volilo sociálního pracovníka a 35% označilo jako vhodné obě profese. Podobně respondenti volili i v případě služeb pro děti a rodiny, kdy 52% volilo pouze sociálního pedagoga, 4% pouze sociálního pracovníka a 44% sociálního pedagoga i sociálního pracovníka. Rozložení responsí u služeb pro nezaměstnané a služby reagující na chudobu a bezdomovectví je 2% sociální pedagog, 62% sociální pracovník a 37% pro oba.

Graf 3 - Sociální služby (Sociální pedagogika)

V případě responsí studentů sociální práce je podle 8% sociální pedagog vhodnější pro služby pro občany, sociální pracovník podle 36% a 56% zvolilo obě profese. Pro služby

související s výkonem spravedlnosti 4% respondentů uvedlo jako vhodného sociální pedagoga, 68% sociálního pracovníka a 28% obě profese. Do služeb pro lidi se závislostmi je podle 6% vhodný sociální pedagog, podle 70% sociální pracovník a podle 24% obě profese. Sociální pedagog je podle 8% vhodný do služeb pro nemocné a podle 64% je vhodný spíše sociální pracovník a 28% volilo jako vhodné obě profese. Šest procent respondentů uvedlo sociálního pedagoga vhodného do služeb reagujících na krize a služeb pro lidi trpící duševními onemocněními, 62% uvedlo jako vhodnějšího sociálního pracovníka a 32% označilo jako vhodné obě profese. Do služeb pro lidi s postižením je podle 10% vhodný sociální pedagog, podle 48% zase sociální pracovník a 42% jako vhodné označilo obě profese. Jako vhodnější profesí do služeb pro uprchlíky uvedli 2% respondentů sociálního pedagoga, 70% označilo sociálního pracovníka a 28 označilo obě profese jako vhodné. Do služeb pro etnické menšiny je podle 4% respondentů vhodnější sociální pedagog, podle 52% je vhodnější sociální pracovník a 44% zvolilo jako vhodné obě profese. Sociální pedagog je podle 2% respondentů vhodný do služeb pro staré lidi, podle 82% je vhodný sociální pracovník a podle 16% jsou vhodné obě profese. Pro služby pro rizikové děti a mládež je podle 24% respondentů vhodnější sociální pedagog, 4% volili jako vhodnějšího sociálního pracovníka a 68% uznalo jako vhodné profese obě. Response v případě služeb pro děti a rodiny byli v poměru 14% pro sociálního pedagoga, 18% pro sociálního pracovníka a 68% pro obě profese. Poměr responsí v případě služeb pro nezaměstnané a služeb reagujících na chudobu a bezdomovectví byl 6% pro sociálního pedagoga, 86% sociálního pracovníka a 8% pro profese obě.

Graf 4 -sociální služby (Sociální práce)

Na základě kontingenční tabulky ověřujeme, zda je mezi názory studentů rozdílný názor na uplatnění sociálního pedagoga v sociálních službách. Stanovujeme nulovou a alternativní hypotézu:

H_0 : Mezi názory studentů sociální práce a sociální pedagogiky neexistuje staticky významný rozdíl na působení sociálního pedagoga v sociálních službách.

H_A : Mezi názory studentů sociální práce a sociální pedagogiky existuje statisticky významný rozdíl na působení sociálního pedagoga v sociálních službách.

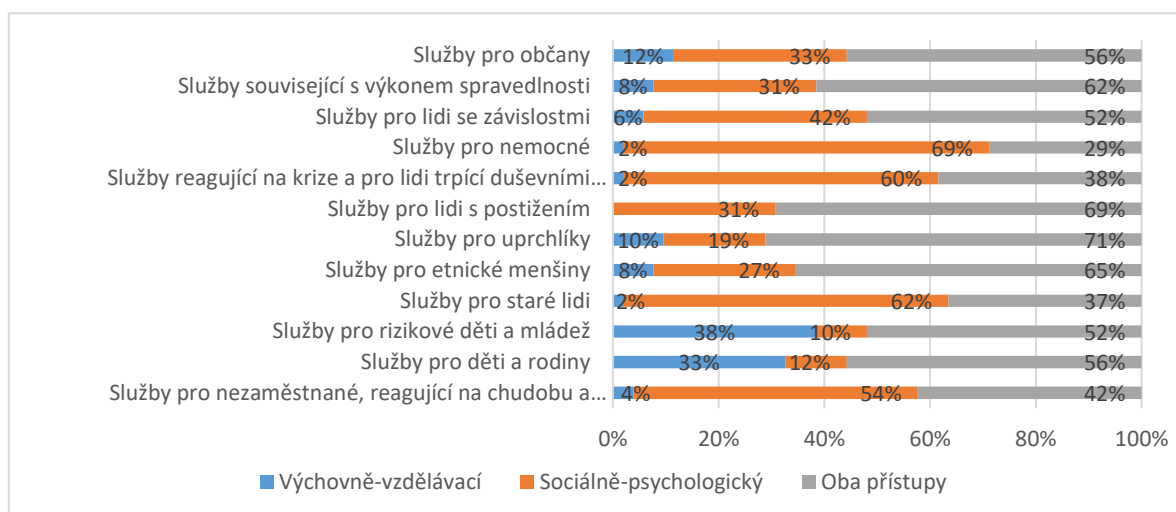
Vypočítaná hodnota $\chi^2 = 22,939$ je větší než kritická hodnota testovaného kritéria na hladině 0,05 při stupních volnosti 11. Můžeme přijmout alternativní hypotézu a potvrdit, že mezi názory studentů existuje statisticky významný rozdíl.

V otevřené **otázce č. 8** mohli studenti uvést důvod svého výběru. Sociální pedagog je tedy podle respondentů vhodný pro práci s rizikovou mládeží, zejména díky lepší znalosti vývoje dítěte a lepší komunikační dovednosti s dětmi nebo protože "sociálka" (chápeme jako sociální pracovník) zní příliš represivně. V případě služeb pro rodiny s dětmi uváděli respondenti, že je nutná spolupráce obou oborů. Sociální pracovník je vhodný na řešení sociálního zázemí a sociální pedagog na aktivizaci rodiny. Výhodou sociální pedagogiky při práci s rodinou je podle respondentů práce s prostředím. Sociální pracovník je podle odpovědí respondentů lépe připravený pro práci se seniory, zejména pro přímou péči. Sociální pedagogiky v tomto ohledu vnímají vhodné spíše pro aktivizační služby pro seniory.

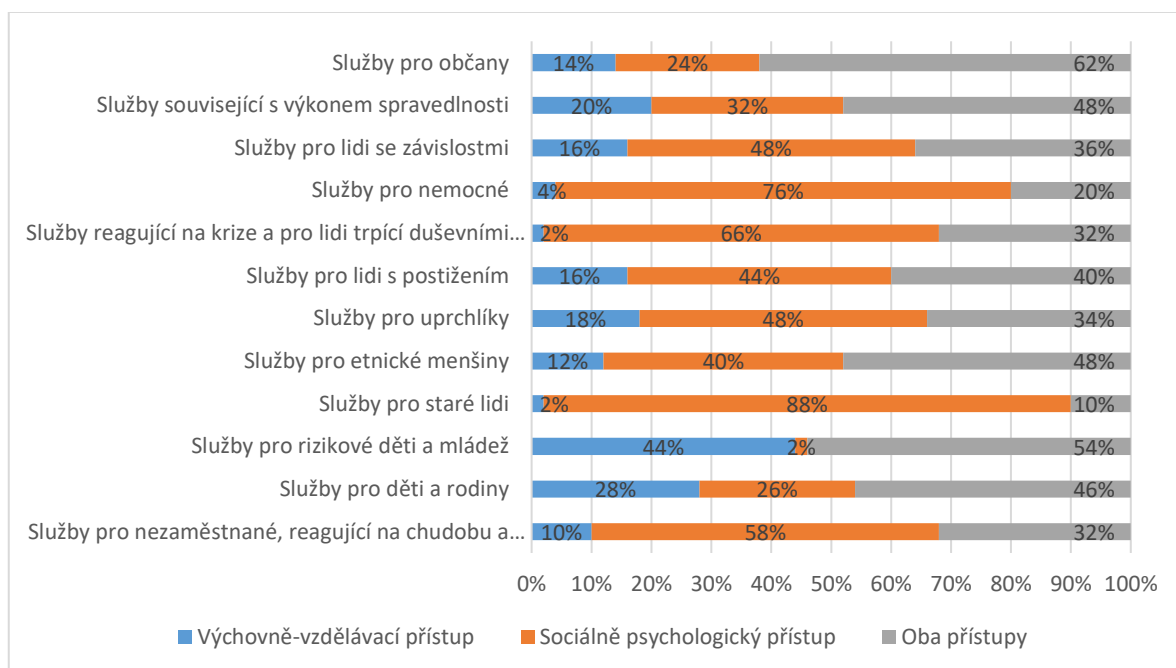
V **otázce č. 9** měli respondenti rozhodovat jaký přístup je podle nich vhodný pro jednotlivé sociální služby. Na výběr měli z přístupu výchovně vzdělávacího, sociálně psychologického a kombinace obou přístupů. V prvním grafu vidíme response studentů sociální pedagogiky a v následujícím response studentů sociální práce.

Ve službách pro lidi trpící postižením by žádný sociální pedagog nepoužíval pouze výchovně-vzdělávací přístup, kdežto 16% dotázaných studentů sociální práce by preferovalo pouze tento přístup. V případě služeb pro staré lidi 86% studentů sociální práce preferuje přístup

sociálně psychologický a 10% zvolilo přístupy oba, kdežto 37% studentů sociální pedagogiky vybralo možnost obou přístupů a 62% přístup sociálně-psychologický.

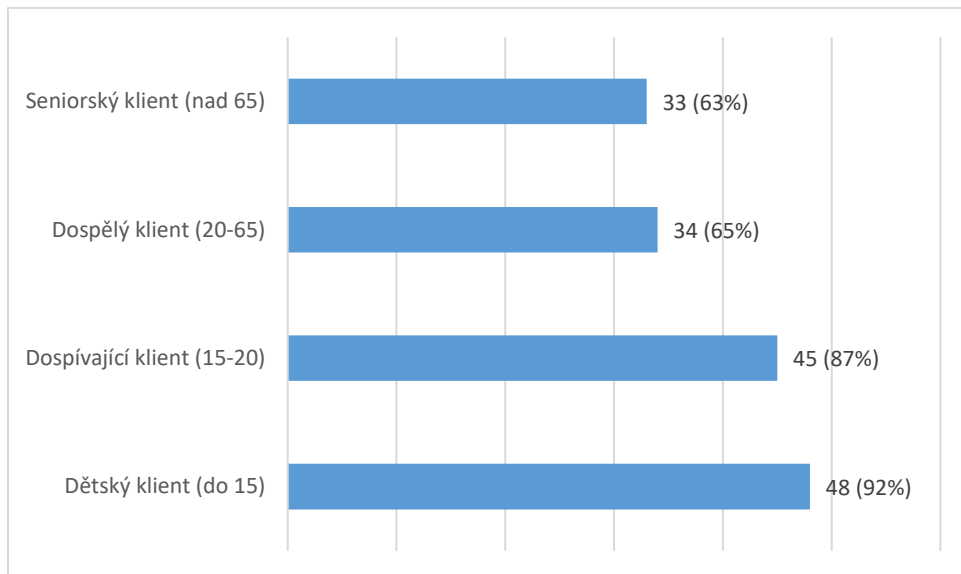
Graf 5 - Přístupy (Sociální pedagogika)

Graf 6 - Přístupy (Sociální práce)

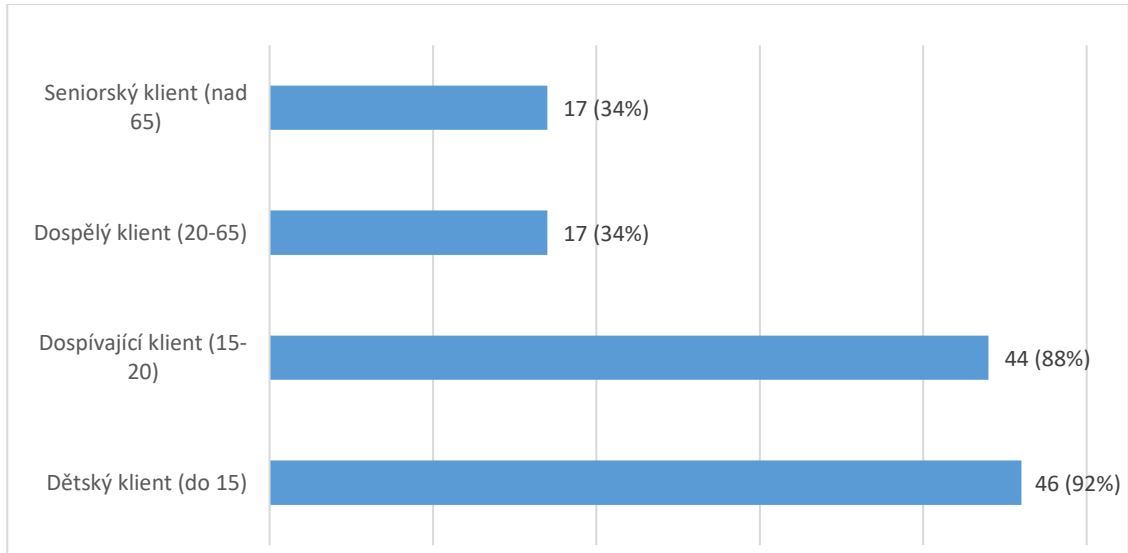
Otázka č.10 zjišťovala pro jakou věkovou kategorii klient je podle respondentů vhodný sociální pedagog.

První graf ukazuje odpovědi studentů sociální pedagogiky, kdy za hlavní kategorii můžeme považovat dětské klienty, kterou označilo 92% respondentů, následně pak dospívající klienty označilo 87% respondentů, dospělé klienty označilo 65% respondentů a seniorské klienty 63% klientů.

Graf 7 - Věková skupina (Sociální pedagogika)

V následujícím grafu vidíme odpovědi studentů sociální práce, hlavní kategorií je opět dětský klient, kterou označilo 92% respondentů, dospívajícího klienta 88% respondentů, dospělého klienta 34% respondentů a seniorského klienta 34% respondentů.

Graf 8 - Věková skupina (Sociální práce)

Podle studentů obou oborů je tedy sociální pedagog vhodný zejména pro práci s dětským a dospívajícím klientem. V případě dospělého a seniorského klienta uvedla více než polovina studentů sociální pedagogiky, že je sociální pedagog vhodný pro práci s nimi avšak v případě studentů sociální práce je vhodný pouze podle 34% dotázaných studentů.

11: Zjišťovali jsme postoj studentů k výrokům:

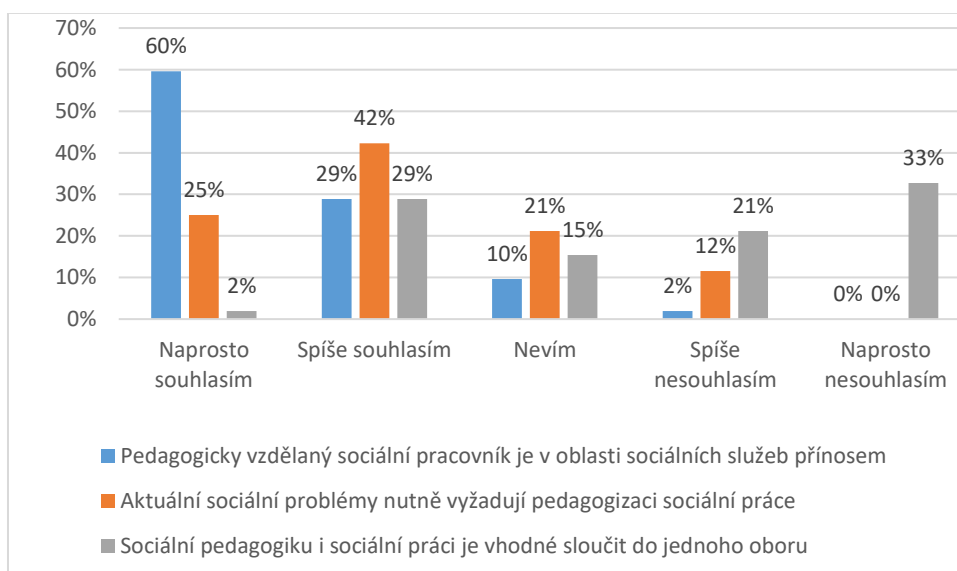
- Pedagogicky vzdělaný sociální pracovník je v oblasti sociálních služeb přínosem.
- Aktuální sociální problémy nutně vyžadují pedagogizaci sociální práce.
- Sociální pedagogiku i sociální práci je vhodné sloučit do jednoho oboru.

Na které studenti odpovídali: naprosto souhlasím, spíše souhlasím, nevím, spíše nesouhlasím, naprosto nesouhlasím. Výsledky představujeme v grafech, nejdříve odpovědi sociálních pedagogů:

S výrokem „Pedagogicky vzdělaný sociální pracovník je v oblasti sociálních služeb přínosem“ naprosto souhlasí 60% studentů sociální pedagogiky, spíše souhlasí 29%, neví 10%, spíše nesouhlasí 2% a nikdo nevedl, že by naprosto nesouhlasil.

S výrokem „Aktuální sociální problémy nutně vyžadují pedagogizaci sociální práce“ naprosto souhlasí 25%, spíše souhlasí 42%, neví 21%, 12% spíše nesouhlasí a opět nikdo nevedl, že by naprosto nesouhlasil.

S výrokem „Sociální pedagogiku a sociální práci je vhodné sloučit do jednoho oboru“ naprosto souhlasí 2%, spíše souhlasí 29%, neví 15%, 21% spíše nesouhlasí a 33% naprosto nesouhlasí.

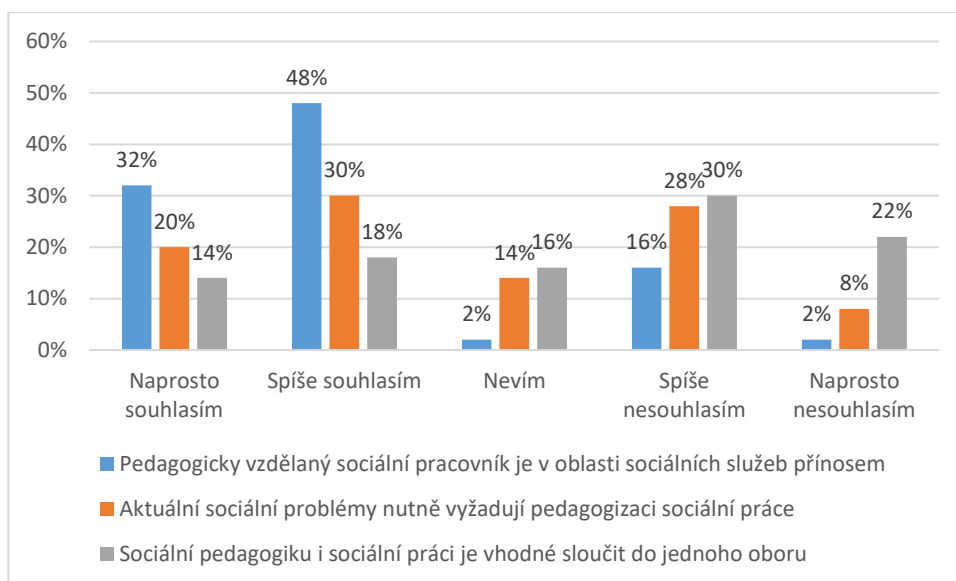
Graf 9 - Výroky (Sociální pedagogika)

Následuje graf znázorňující odpovědi studentů sociální práce:

S výrokem „Pedagogicky vzdělaný sociální pracovník je v oblasti sociálních služeb přínosem“ naprosto souhlasí 32% studentů sociální práce, spíše souhlasí 48%, neví 2%, spíše nesouhlasí 16% a naprosto nesouhlasí 2%.

S výrokem „Aktuální sociální problémy nutně vyžadují pedagogizaci sociální práce“ naprosto souhlasí 20%, spíše nesouhlasí 30%, neví 14%, spíše souhlasí 28% a naprosto nesouhlasí 8% studentů sociální práce.

S výrokem „Sociální pedagogiku a sociální práce je vhodné sloučit do jednoho oboru“ naprosto souhlasí 14% studentů, spíše souhlasí 18%, neví 16%, spíše nesouhlasí 30%, naprosto nesouhlasí 22%.

Graf 10 - Výroky (Sociální práce)

Na základě kontingenční tabulky ověřujeme, zda mezi názory studentů na potřebu pedagogizace sociální práce existuje statisticky významný rozdíl a stanovujeme hypotézy:

H_0 : Mezi studenty sociální práce a sociální pedagogiky neexistuje statisticky významný rozdíl v názoru na potřebu pedagogizace sociální práce.

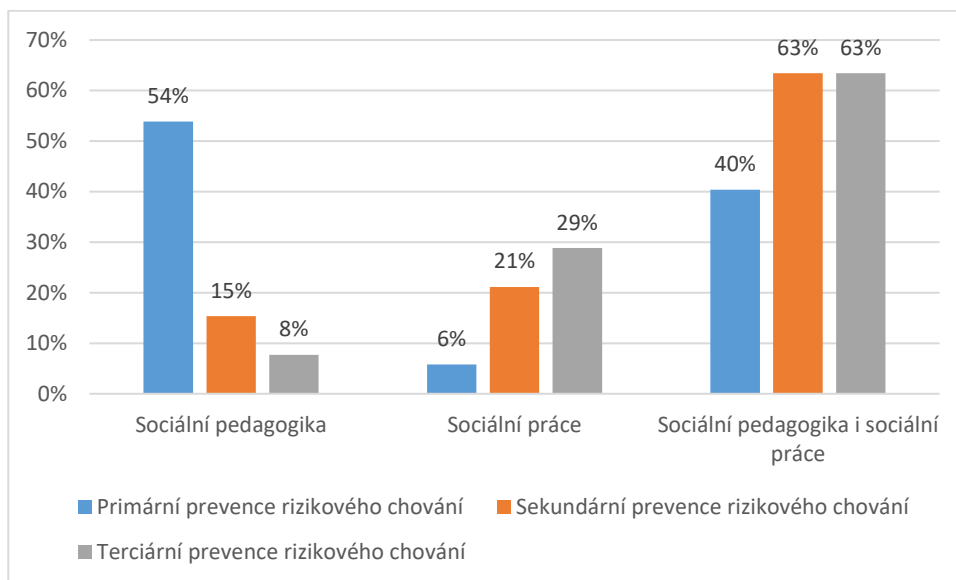
H_A : Mezi studenty sociální práce a sociální pedagogiky existuje statisticky významný rozdíl v názoru na potřebu pedagogizace sociální práce.

Na základě vypočítaného $\chi^2 = 9,769$, které je větší než kritická hodnota testového kritéria na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 4 přijímáme hypotézu alternativní a můžeme říci, že mezi názory existuje statisticky významný rozdíl.

12: Studenti rozhodovali, v jaké oblasti prevence rizikového chování by měli jednotlivé profese působit. Nejprve předkládáme graf s odpověďmi studentů sociální pedagogiky:

Sociální pedagogiku přiřadilo 54% studentů sociální pedagogiky k oblasti primární prevence, 15% k oblasti sekundární prevence a 8% k oblasti terciální prevence. Sociální práci

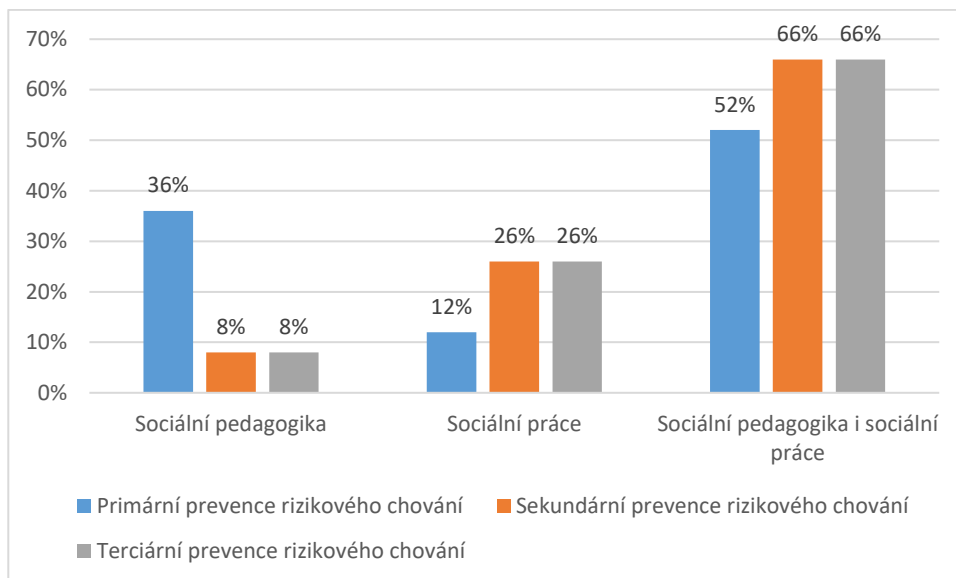
6% studentů přiřadilo k oblasti primární prevence, 21% k oblasti sekundární prevence a 29% k oblasti terciální prevence. Společné působení oborů v oblasti primární prevence zvolilo 40% studentů, v oblasti sekundární prevence 63% studentů a stejný počet i v oblasti terciální prevence.

Graf 11 - Oblasti prevence (Sociální pedagogika)

V odpovědích studentů sociální práce přiřadilo sociální pedagogiku 36% k oblasti primární prevence, 8% k oblastem sekundární a terciální prevence. Sociální práci pak 12% přiřadilo k oblasti primární prevence a 26% k sekundární a terciální oblasti. Společné působení profesí pak vidí 52% studentů v oblasti primární prevence, 66% v oblasti sekundární a terciální prevence.

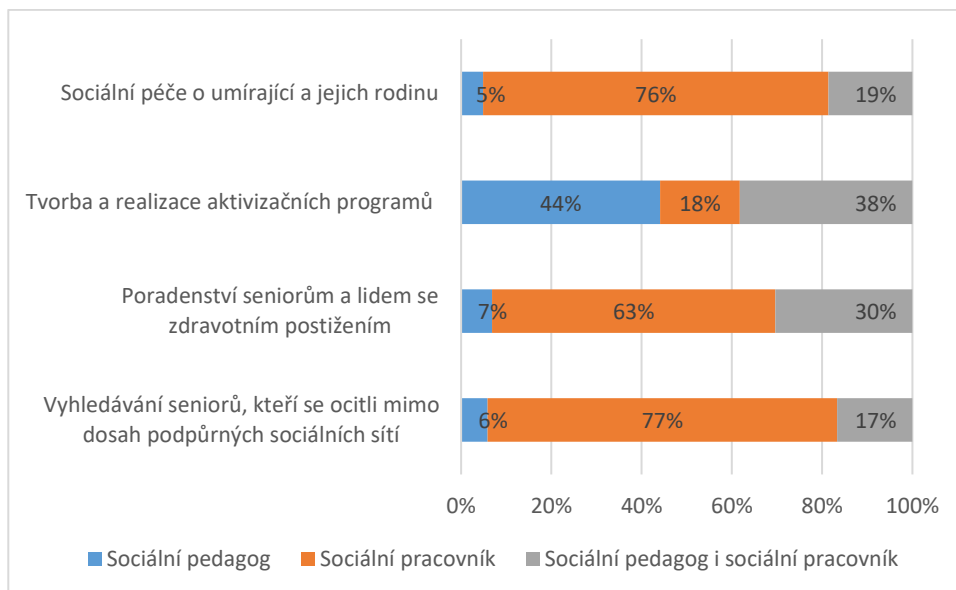

Graf 12 - Oblasti prevence (Sociální práce)

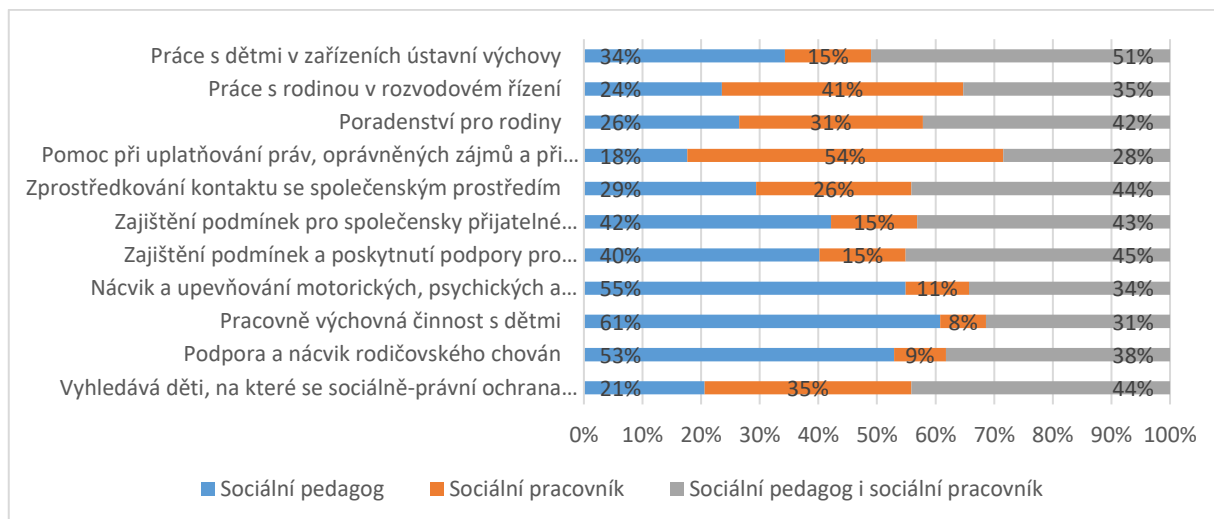
13: Studenti měli rozhodnout jaká profese je vhodná pro vybrané činnosti v konkrétních službách. Nejprve byli tázáni na oblast služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením:

Sociální péče o umírající a jejich rodinu: 76% respondentů uvedlo sociálního pracovníka. 5% sociálního pedagoga, 19% obě profese. **Tvorba a realizace aktivizačních programů:** 44% uvedlo sociálního pedagoga, 18% sociálního pracovníka a 38% obě profese. **Poradenství seniorům a lidem se zdravotním postižením:** 7% uvedlo sociálního pedagoga, 63% sociálního pracovníka a 30% obě profese. **Vyhledávání seniorů, kteří se ocitli mimo dosah podpůrných sítí:** 6% uvedlo sociálního pedagoga, 77% uvedlo sociálního pracovníka, 17% obě profese.

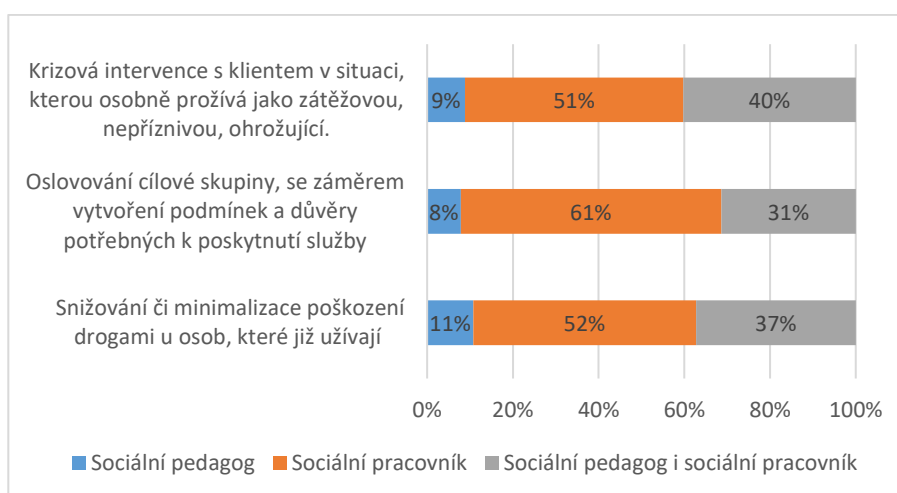
Graf 13 - Oblast pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Dále služby pro rodiny a děti: **Práce s dětmi v zařízeních ústavní výchovy:** 34% respondentů uvedlo sociálního pedagoga, 15% sociálního pracovníka, 51% obě profese. **Práce s rodinou v rozvodovém řízení:** 24% uvedlo sociálního pedagoga, 41% sociálního pracovníka, 35% obě profese. **Poradenství pro rodiny:** Sociálního pedagoga uvedlo 26%, sociálního pracovníka 31%, obě profese 42%. **Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:** 18% uvedlo sociálního pedagoga, 54% sociálního pracovníka, 28% obě profese. **Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:** 29% respondentů uvedlo sociálního pedagoga, 26% sociálního pracovníka, 44% obě profese. **Zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity:** 42% uvedlo sociálního pedagoga, 15% sociálního pracovníka, 43% uvedlo obě profese. **Zajištění podmínek a poskytnutí podpory pro přiměřené vzdělávání dětí:** 40% uvedlo sociálního pedagoga, 15% sociálního pracovníka a 45% obě profese. **Nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností dítěte:** 55% uvedlo sociálního pedagoga, 11% sociálního pracovníka, 34% obě profese. **Pracovně výchovná činnost s dětmi:** 61% uvedlo sociálního pedagoga, 8% sociálního pracovníka, 31% obě profese. **Podpora a nácvik rodičovského chování:** 53% uvedlo sociálního pedagoga, 9% sociálního pracovníka a 38% obě profese. **Vyhledávání dětí, na které se sociálně-právní ochrana zejména zaměřuje:** 21% respondentů uvedlo sociálního pedagoga, 35% uvedlo sociálního pracovníka a 44% uvedlo obě profese.

Graf 14 - Oblast služeb pro rodiny a děti

Služby pro lidi se závislostmi: **Krizová intervence s klientem v situaci, kterou osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou, ohrožující:** 9% respondentů uvedlo sociálního pedagoga, 51% uvedlo sociálního pracovníka a 40% obě profese. **Oslovování cílové skupiny, se záměrem vytvoření podmínek a důvěry potřebným k poskytnutí služby:** 8% uvedlo sociálního pedagoga, 61% sociálního pracovníka a 31% obě profese. **Snižování či minimalizace poškození drogami u osob, které již užívají:** 11% uvedlo sociálního pedagoga, 52% sociálního pracovníka a 37% obě profese.

Graf 15 - Oblast služeb pro závislé lidi

V poslední otázce mohli respondenti uvést, jak vnímají vztah sociální pedagogiky a sociální práce:

Respondenti uváděli, že se sociální pedagogika a sociální práce vzájemně doplňuje a obohacuje a že si jsou obory podobné či stejné (33 respondentů). Respondenti, kteří svou odpověď více rozvedli uváděli, že jejich podobnost je zejména ve společném označení „pomáhající profese“. Sociální pedagogika podle respondentů doplňuje sociální práci díky svému pedagogickému rozměru (pedagogizaci prostředí), který by někteří studenti sociální práce uvítali více i u svého oboru. Doplňují se i díky rozdílným přístupům a metodám, které jednotlivé profese využívají při práci s totožnými klienty a respondenti uvádí vzájemnou kooperaci těchto profesí jako přínosnou pro společnost. Dále bylo v odpovědi uvedeno, že se jedná o „vztah zprostředkování a výchovy – krátkost sociální potřebné intervence, zajištění a dlouhodobá hlubší práce pedagogiky“.

Respondenti, kteří vnímají profese spíše odlišně (6) uváděli, že sociální pracovník je kompetentní pro práci se všemi (nebo více) cílovými skupinami, kdežto profese sociálního pedagoga je více specifickěji zaměřena. Zaměření sociálního pedagoga respondenti určili jako výchovné pro děti a mládež, aktivizační pro různé skupiny. Nebo že je sociální pedagogika spíše teoretičtější obor.

5.1 Interpretace dat

V úvodu se zaměříme na popisná data, ze kterých jsme zjistili, že je náš výzkumný soubor vyvážený a tvořilo ho 50 studentů sociální práce a 52 studentů sociální pedagogiky nejčastěji ve 3. ročníku bakalářského studia. Nejčastěji se jednalo o studenty Univerzity Tomáše Bati, Ostravské Univerzity a Univerzity Karlovi v Praze. Více než polovina (64% respondentů) nikdy nepracovalo v sociálních službách a zbylá část (36% respondentů) buď v sociálních službách už někdy pracovala nebo pracuje.

Studentů sociální pedagogiky jsme se dotazovali, zda chtějí po skončení studia pracovat v sociálních službách. Do sociálních služeb míří 38,5% dotázaných studentů sociální pedagogiky avšak největší podíl (46,2%) studentů uvedlo, že neví. Lze tedy předpokládat, že poměrná část do oblasti sociálních služeb míří nikoli však většina.

Respondentů jsme se ptali, s jakou cílovou skupinou by chtěli pracovat. Jak v případě studentů sociální pedagogiky, tak i sociální práce bylo nejčastější odpovědí rodina a děti.

Následně měli respondenti rozhodnout jaká profese je nejvhodnější pro vybrané sociální služby, na základě odpovědí jsme zjistili, že se odpovědi respondentů statisticky výrazně

liší. Zejména v názoru na působení pouze sociálního pedagoga ve vybraných sociálních službách. Studenti sociální práce mnohem častěji uváděli svůj obor jako vhodnější pro tyto sociální služby, pouze v případě služeb zaměřených na rodinu, děti a mládež uváděli jako vhodného i sociálního pedagoga.

Pro stejné sociální služby měli respondenti vybrat jaký preferují přístup. Studenti sociální pedagogiky by více využívali i výchovně-vzdělávací přístup, kdežto u studentů sociální práce dominuje sociálně-psychologický. Což i potvrzuje naše tvrzení, že by přítomnost sociálního pedagoga přinesla určitou míru pedagogizace sociálních služeb. K otázce pedagogizace sociální práce nám tyto data říkají, že jsou studenti pro pedagogizaci v oblastech služeb pro uprchlíky, etnické menšiny, lidi s postižením (více ze strany studentů sociální pedagogiky), rodiny a děti a rizikové děti a mládež.

K otázce pedagogizace sociální práce se studenti sociální pedagogiky vyjádřili v pozitivním smyslu, tedy že pedagogicky vzdělaný pracovník je přínosem v oblasti sociálních služeb a stejně tak, si většina myslí, že aktuální sociální problémy vyžadují pedagogizaci sociální práce. Na základě kontingenční tabulky jsme přijali hypotézu, že mezi studenty sociální pedagogiky a sociální práce existuje statistický významný rozdíl v názorech na potřebu pedagogizace sociální práce. Studenti sociální práce vnímají pedagogicky vzdělaného pracovníka také jako přínos pro oblast sociálních služeb, avšak už méně studentů si myslí, že aktuální sociální situace vyžaduje pedagogizaci oblasti sociální práce. Co se týče sloučení sociální pedagogiky a sociální práce do jednoho oboru naprostý souhlas uvedlo více studentů sociální práce (14%) avšak ve výsledku byli odpovědi spíše negativní a více než polovina studentů obou není pro sloučení do jednoho oboru.

Dotazovali jsme se i na věkové kategorie pro které je sociální pedagog vhodný. Většina studentů sociální práce i sociální pedagogiky uváděli zejména dětského a dospívajícího klienta. Rozdíl nastal v případě dospělého a seniorského klienta, kdy tyto kategorie označilo dvakrát více sociálních pedagogů než sociálních pracovníků.

V jaké oblasti prevence rizikového chování by měli obory sociální pedagogika a sociální práce působit? Studenti sociální pedagogiky v oblasti primární prevence upřednostňují sociální pedagogiku (54%) nebo oba obory (40%). V oblasti sekundární prevence je většina pro působení obou oborů (63%) a stejně tak i v případě terciární prevence. Studenti sociální práce v oblasti primární, sekundární i terciární prevence preferují převážně spolupráci obou oborů.

Na základě předchozích dvou odstavců můžeme tvrdit, že by se sociální pedagog podle studentů sociální pedagogiky a sociální práce měl věnovat převážně dětským a dospívajícím klientům ve všech třech oblastech prevence rizikového chování. Dominantní postavení má však sociální pedagog oproti sociálnímu pracovníkovi v oblasti primární prevence rizikového chování.

Studentů jsme se dotazovali na to, jaká profese je vhodná pro vybrané činnosti v oblastech služeb. Nejprve oblast pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Zde je podle respondentů sociální pedagog vhodný pro tvorbu a realizaci aktivizačních programů v ostatních činnostech převládá sociální pracovník. V oblasti služeb pro rodinu a děti je podle respondentů největší uplatnění sociálního pedagoga při nácviku a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností dítěte, pracovních výchovných činností s dětmi, podpoře a nácviku rodičovského chování nebo zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity. Nejmenší uplatnění má sociální pedagog podle respondentů v oblasti uplatňování práv rodin. V oblasti služeb pro závislé respondenti upřednostňují spíše sociálního pracovníka pro všechny činnosti (vždy více než polovina respondentů).

V otevřené otázce, kdy se respondenti mohli vyjádřit k tomu, jak oni sami vnímají vztah sociální pedagogiky a sociální práce převážná většina uvedla že se oba obory vzájemně doplňují, obohacují a že jsou si podobné.

ZÁVĚR

Naším cílem bylo zjistit názory studentů na vztah profesí sociálního pedagoga a sociálního pracovníka. Před tím, než shrneme názory uvádíme, že se v budoucnu podle výsledků našeho výzkumu bude velká část sociálních pedagogů a sociálních pracovníků potkávat zejména při práci s rodinou a dětmi.

Co se týče názorů studentů na práci těchto profesí v určitých sociálních službách, zjistili jsme, že sociální pedagog je nejvíce vhodný do služeb pro rodinu a děti a mladistvé, na čemž se shodli studenti obou oborů. Následně při práci v těchto službách je vhodný pro výkon činnosti spojených s nácvikem a upevňováním motorických, psychických a sociálních schopností dítěte, pracovní výchovnou činností s dětmi, podporou a nácvikem rodičovského chování nebo zajištěním podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity.

Podle názoru studentů by se měl sociální pedagog v oblasti sociálních služeb orientovat převážně na dětské a mladistvé klienty v primární, sekundární i terciární oblasti prevence rizikového chování.

K otázce pedagogizace sociální práce jsou názory studentů kladné (přesto, že se statisticky liší), tedy, že pedagogicky vzdělaný pracovník je v oblasti sociálních služeb přínosem. Stejně tak, že aktuální sociální problémy vyžadují pedagogizaci sociální práce (více ze strany studentů sociální pedagogiky). Na základě voleného přístupu jsme došli ke službám: pro uprchlíky, etnické menšiny, lidi s postižením (více ze strany studentů sociální pedagogiky), rodiny a děti a rizikové děti a mládež.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDRYSOVÁ, Pavla, Jana MARTINCOVÁ a Vendula MACHÁČKOVÁ. Profesionální kontext sociální pedagogiky: motivace studentů k výkonu. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2014. ISBN 978-80-7454-464-4.

BAKOŠOVÁ, Z. Sociálna pedagogika ako životná pomoc. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. ISBN 80-89236-00-6.

BUČEK, Lubomír. Sociální pedagogika a probační práce [online]. Brno, 2006 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/rysff9/>>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Dana Knotová, Ph.D..

DVOŘÁČEK, Jiří. Základy pedagogiky. V Praze: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.

ELICHOVÁ, Markéta. Sociální práce: aktuální otázky. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0080-4.

GÉRINGOVÁ, Jitka. Pomáhající profese: tvořivé zacházení s odvrácenou stranou. Praha: Triton, 2011, 198 s. Psyché. ISBN 978-80-7387-394-3.

GULOVÁ, Lenka. Sociální práce: pro pedagogické obory. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3379-1.

HRADEČNÁ, Marie. Vybrané problémy sociální pedagogiky. Praha: Karolinum, vydavatelství Univerzity Karlovy, 1998. 89 s. ISBN 8071840157.

HRONCOVÁ, Jolana, Hudecová ANNA, Matulayová TATIANA. Sociálna pedagogika a sociálna práca. Zvolen: Univerzita Mateja Bela, 2000. ISBN 80-8055-427-7.

HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ a Blahoslav KRAUS. K dejinám sociálnej pedagogiky v Európe. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. ISBN 978-80-7414-072-3.

JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Praha: Portál, 2001, 285 s. ISBN 80-7178-535-0.

JŮZL, Miloslav. K tradicím české sociální pedagogiky. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. ISBN 978-80-7452-133-1.

KELLER, Jan., 2004b, Úvod do sociologie. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-39-3.

KRAUS, Blahoslav a Stanislava HOFERKOVÁ. Ke vztahu sociální pedagogiky a sociální práce[online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2016, 4(1) [cit. 2019-04-26]. ISSN 1805-8825. Dostupné z: http://soced.cz/wp-content/uploads/2016/04/STUDIE-SocEd_Ke-vztahu-sociáln%C3%AD-pedagogiky-a-sociáln%C3%AD-práce.pdf

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

KRAUS, Blahoslav, Semrád, Jiří. Vývoj a současný stav sociální pedagogiky v Čechách. In: HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ. K dějinám sociální pedagogiky v Evropě. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. ISBN 978-80-7414-072-3.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois, ed. Encyklopedie sociální práce. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

MATOUŠEK, Oldřich. Metody a řízení sociální práce. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0213-4.

MATOUŠEK, Oldřich. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.

PRŮCHA, Jan. Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru. 4., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3.

ROUBAL, Ondřej. Sociologie a pozdně moderní společnost. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2014. Eupress. ISBN 978-80-7408-087-6.

ŘEZNÍČEK, M., POLÁČKOVÁ, V. Sociální pedagogika I, Sociální deviace a její prevence. Distanční text pro studenty oboru Sociální pedagogika. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU, 2004

Elektronické zdroje

HEPNAROVÁ, Gabriela. Uplatnění sociálního pedagoga v sociálních službách. In: Sociální pedagogika ve střední Evropě, současný stav a perspektivy: recenzovaný sborník příspěvků z mezinárodní konference. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-87182-08-6.

KRAUS, Blahoslav a Stanislava HOFERKOVÁ. The Relationship of Social Pedagogy and Social Work. *Sociální pedagogika / Social Education*[online]. 2016, 4(1), 57-71 [cit. 2019-04-26]. DOI: 10.7441/soced.2016.04.01.04. ISSN 18058825. Dostupné z: http://soced.cz/wp-content/uploads/2016/04/Article-SocEd_The-Relationship-of-Social-Pedagogy-and-Social-Work.pdf

KRAUS, Blahoslav. Sociální práce a paradigmaty sociální pedagogiky. In: *Politiky a paradigmaty sociální práce: co jsme zdědili a co s tím uděláme? : sborník z konference*[online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2010 [cit. 2019-04-26]. ISBN 978-80-7318-994-5. Dostupné z: https://www.prohuman.sk/files/Politiky_a_paradigmaty_socialni_prace_2010.pdf#page=27

SMÍLKOVÁ, Jana a Jaroslav BALVÍN. Jan Amos Komenský a jeho přínos filozofii výchovy a sociální pedagogice. Praha: Hnutí R, 2016, 1 DVD-ROM (214 stran). ISBN 978-80-86798-76-9.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod. a podobně

mj. mimo jiné

atd. a tak dále

tzv. takzvaný

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Název školy	29
Tabulka 2 - Stupeň studia	30
Tabulka 3 - Zkušenost s prací v sociálních službách	30
Tabulka 4 - Směřuje do sociálních služeb	31
Tabulka 5 - Cílové skupiny (sociální pedagogika)	31
Tabulka 6 - Důvod volby cílové skupiny (sociální pedagogika)	32
Tabulka 7 -Cílové skupiny (sociální práce)	32

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Poměr respondentů.....	29
Graf 2 - Ročník studia.....	30
Graf 3 - Sociální služby (Sociální pedagogika)	33
Graf 4 -sociální služby (Sociální práce)	34
Graf 5 - Přístupy (Sociální pedagogika)	36
Graf 6 - Přístupy (Sociální práce)	36
Graf 7 - Věková skupina (Sociální pedagogika).....	37
Graf 8 - Věková skupina (Sociální práce)	37
Graf 9 - Výroky (Sociální pedagogika)	38
Graf 10 - Výroky (Sociální práce)	39
Graf 11 - Oblasti prevence (Sociální pedagogika).....	40
Graf 12 - Oblasti prevence (Sociální práce)	41
Graf 13 - Oblast pro seniory a osoby se zdravotním postižením.....	42
Graf 14 - Oblast služeb pro rodiny a děti.....	43
Graf 15 - Oblast služeb pro závislé lidi	43

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI   Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Patrik Buček a jsem student sociální pedagogiky na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Prosím Vás o vyplnění dotazníku, který je anonymní a slouží pouze k vyhodnocení mé empirické části bakalářské práce.

1) Studuji na univerzitě:

.....

2) Studuji obor zaměřený na:

- a. Sociální práci
- b. Sociální pedagogiku

3) Ročník:

- a. 1.
- b. 2.
- c. 3.
- d. 4.
- e. 5.

4) Už jsem někdy v sociálních službách pracoval/a nebo pracuji:

- a. Ano
- b. Ne

5) Chcete se po studiu VŠ věnovat sociální práci? (pouze pro studenty sociální pedagogiky)

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

6) Jaké cílové skupině se budete chtít pod dokončení VŠ věnovat a jaký k tomu máte důvod?

.....
.....
.....

7) Rozhodněte kdo je podle Vás vhodný pro následující služby:

Služby pro nezaměstnané, služby reagující na chudobu a bezdomovectví:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro děti a rodiny:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro rizikové děti a mládež:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro staré lidi:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro etnické menšiny:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro uprchlíky:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro lidi s postižením:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby reagující na krize a služby pro lidi trpící duševními nemocemi:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro nemocné:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro lidi se závislostmi:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby související s výkonem spravedlnosti:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Služby pro občany:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

8) Odůvodněte prosím svou volbu alespoň u dvou služeb (z předchozí tabulky), které považujete za stěžejní:

.....
.....
.....

9) Rozhodněte jaký přístup je podle Vás vhodný:

Služby pro nezaměstnané, služby reagující na chudobu a bezdomovectví:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro děti a rodiny:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro rizikové děti a mládež:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro staré lidi:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro etnické menšiny:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro uprchlíky:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro lidi s postižením:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby reagující na krize a služby pro lidi trpící duševními nemocemi:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro nemocné:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro lidi se závislostmi:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby související s výkonem spravedlnosti:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

Služby pro občany:

Výchovně-vzdělávací   Sociálně-psychologický   Oba přístupy

10) Sociální pedagog je vhodný pro sociální práci s následující věkovou kategorií / kategoriemi klientů:

- a. Dětský klient (do 15)
- b. Dospívající klient (15-20)
- c. Dospělí klient (produktivní věk, 20-65)
- d. Seniorský klient (nad 65)

11) Rozhodněte jak Vy sami souhlasíte s výroky:

Pedagogicky vzdělaný sociální pracovník je v oblasti sociálních služeb přínosem

- a. Naprosto souhlasím
- b. Spíše souhlasím
- c. Nevím
- d. Spíše nesouhlasím
- e. Naprosto nesouhlasím

Aktuální sociální problémy nutně vyžadují pedagogizaci sociální práce

- a. Naprosto souhlasím
- b. Spíše souhlasím
- c. Nevím
- d. Spíše nesouhlasím
- e. Naprosto nesouhlasím

Sociální pedagogiku i sociální práci je vhodné sloučit do jednoho oboru

- a. Naprosto souhlasím
- b. Spíše souhlasím
- c. Nevím
- d. Spíše nesouhlasím
- e. Naprosto nesouhlasím

12) Zvolte v jaké oblasti prevence podle Vás měli působit jednotlivé profese

Primární prevence rizikového chování:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Sekundární prevence rizikového chování:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Terciární prevence rizikového chování:

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

13) Vyberte prosím kdo je podle Vás vhodný pro následující činnosti:

Vyhledávání seniorů, kteří se ocitli mimo dosah podpůrných sociálních sítí

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Poradenství seniorům a lidem se zdravotním postižením

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Tvorba a realizace aktivizačních programů

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Sociální péče o umírající a jejich rodinu

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Vyhledává děti, na které se sociálně-právní ochrana dětí zejména zaměřuje

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Podpora a nácvik rodičovského chování

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Pracovně výchovná činnost s dětmi

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností dítěte

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Zajištění podmínek a poskytnutí podpory pro přiměřené vzdělávání dětí

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Poradenství pro rodiny

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Práce s rodinou v rozvodovém řízení

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Práce s dětmi v zařízeních ústavní výchovy

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Snižování či minimalizace poškození drogami u osob, které již užívají

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Oslovování cílové skupiny, se záměrem vytvoření podmínek a důvěry potřebných k poskytnutí služby

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

Krizová intervence s klientem v situaci, kterou osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou, ohrožující

Sociální pedagog   Sociální pracovník   Obě profese

14) Popište prosím jak vnímáte vztah těchto dvou oborů:

.....
.....
.....